

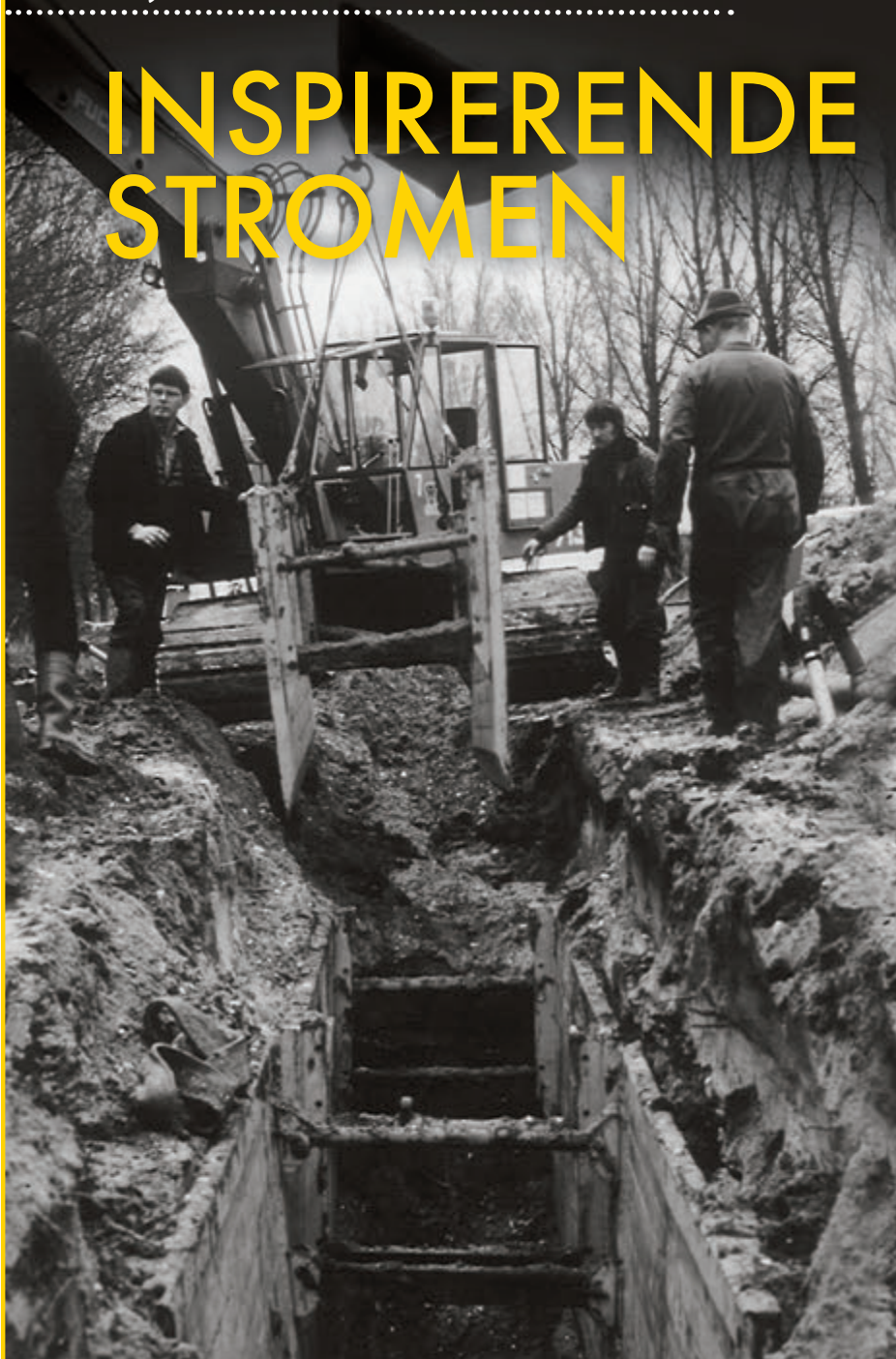
GMB•SPECIAL

JUBILEUMUITGAVE VAN GMB

1963 2013

50 jaar GMB | DEEL 1 | MAART 2013

INSPIRERENDE STROMEN

Gerrit-Jan van de Pol, directeur GMB:

**'Innoveren moet
je samen doen'**

Zuiveringsschap Oost Gelderland
en GMB zetten slibverwerkingsindustrie op

SAMEN STERKER

Teun Tuijtel

**Hoe de Rotterdamse haven
een wereldspeler werd**

WATER | ENERGIE | GRONDSTOFFEN

Voorwoord

Dit is een bijzonder jubileum. Ons bedrijf bestaat namelijk 50 jaar. Een halve eeuw! Dat vieren we met het hele bedrijf en met al onze relaties. Ter ere van dit jubileum verschijnt dit jaar twee keer een **GMB•SPECIAL**. Daarin blikken we terug op de ontwikkelingen die ons daar hebben gebracht waar we nu staan, maar natuurlijk kijken we ook vooruit. De magazines sluiten helemaal aan bij het thema van dit jubileumjaar: 'inspirerende stromen'.

Het is bijzonder hoeveel er de afgelopen 50 jaar is veranderd. De ontwikkelingen in de techniek blijven elkaar maar opvolgen. De maatschappelijke ontwikkelingen vragen ook steeds innovaties. En gelukkig maar. Inspringen op nieuwe ontwikkelingen en vooroplopen met innovaties is namelijk iets wat van begin af aan typerend is geweest voor ons bedrijf. Dit maakt ons tot een nationale speler op het gebied van water, energie en grondstoffen. Daar zijn we trots op!

LEF

Mijn opa, Gerrit-Jan van de Pol, kon ooit dit bedrijf starten omdat hij met zijn boerenbedrijf risico's durfde te nemen die zijn collega's in de omgeving niet namen. Hij schafte landbouwmachines aan en wist deze terug te verdienen. Sterker nog: hij wist met zijn zoons het bedrijf meer en meer uit te breiden. De broers in de tweede generatie, Arend, Teunis, Rengert en Albert, hebben het bedrijf uitgebouwd.

Dat we nu staan waar we staan, hebben we ongetwijfeld te danken aan de houding die ons bedrijf altijd al heeft gehad: een nuchtere, harde werkersmentaliteit. Nooit bang om nieuwe dingen te proberen. Niet bang zijn om in het diepe te springen en soms fouten te maken. Praktisch denken, ieders talenten inzetten, meedenken met opdrachtgevers, vooruitdenken en zo op ieder vraagstuk een oplossing weten te vinden.

Een andere trots is dat we nog altijd een familiebedrijf zijn. Ook al zijn we in 50 jaar uitgegroeid tot een bedrijf met 450 medewerkers en is er heel wat veranderd, het gevoel van 'samen de schouders eronder' is nog altijd aanwezig. Het is denk ik ook veelzeggend dat er zoveel GMB-ers zijn die een of meer familieleden tot hun collega's kunnen rekenen.

OP KOERS

Het kan niet altijd meezitten. De economische crisis raakt ons ook. Gelukkig heeft GMB de afgelopen 50 jaar bewust een breed spectrum aan specialismen ontwikkeld. Als bepaalde pijlers binnen GMB minder renderen, houden de sterkere pijlers ons op koers. Zo waarborgen we onze continuïteit en blijft er ruimte om te innoveren.

Eenmaal begonnen als kleine speler in het grondverzet, wisten we ons een sterke plek te verwerven in de grondweg- en waterbouw. Inmiddels zijn we breder actief in de watersector en de havengebonden infrastructuur. We onderscheiden ons op het gebied van water, energie en grondstoffen met maar liefst zes vakdisciplines: infratechniek, betontechniek, installatietechniek, milieu-techniek, rioleringstechniek en proces technologie. Eigenlijk hoort hier nog een zevende vakdiscipline bij: procesmanagement. Een goede beheersing van projecten is immers minstens zo belangrijk als de techniek.

PERSOONLIJK BETROKKEN

Op elk van onze vakgebieden zijn we een innovatieve speler geworden in de markt. Vanuit oprechte interesse komen we tot de beste oplossingen. Vaak samen met onze partners. Omdat we een goede samenwerking met andere partijen zo belangrijk vinden, komen in deze **GMB•SPECIAL** niet alleen (oud) GMB-ers aan het woord, maar ook (voormalige) opdrachtgevers en andere ketenpartners.

Aan de hand van veel persoonlijke herinneringen, foto's en illustraties brengen we de afgelopen 50 jaar van GMB opnieuw tot leven. We blikken terug en kijken vooruit op thema's die van belang zijn in de waardeketen waarin wij opereren. U kunt de ontwikkelingen lezen op het gebied van havengebonden infrastructuur en in de waterketen: van riolering en afvalwaterzuivering tot slibverwerking.

De volgende **GMB•SPECIAL** zal zich richten op waterveiligheid, watersystemen en drinkwater. Dat zijn andere belangrijke en inspirerende stromen waarop GMB waarde wil toevoegen.

Veel leesplezier!

Gerrit-Jan van de Pol
Algemeen directeur GMB

INHOUD

Slibverwerking

Henk van Brink
Samen sterker

8

Jan Teerink
Pionieren op de compostering

14

Johan Gubbels
Het maximale uit slib, urine en bagger

15

Lex van Dijk
Stoeien met slib

18

Havengebonden infrastructuur

Teun Tuijtel
Hoe de Rotterdamse haven een wereldspeler werd

22

Wim in 't Veld sr.
Het GMB-verleden in de haven

26

Wim in 't Veld jr.
GMB: Havenpartner met breed dienstenportfolio

27

Frank Tazelaar
De nieuwe benchmark

30

Herinneringen 50 jaar GMB

VOORWOORD GERRIT JAN VAN DE POL	3
HOE HET ALLEMAAL BEGON	6
VERNIEUWING BOUW / MIJLPALEN	12
UIT DE OUDE DOOS	17
FOTO'S 25 JAAR JUBILEUM	20
HERINNERING ALBERT VAN DE POL	21
KENNISBORGING	24
UIT DE OUDE DOOS	28
FOTO'S UIT DE OUDE HAVENDOOS	32
HERINNERING RENGERT VAN DE POL	33

Riolering / Waterketen

Hugo Gastkemper
**'Er zijn grote
stappen in
samenwerking
gezet'**

34

Herman Goulloze
**'Echt
partnership
is gewenst'**

36

Martie van den Brink
**Rioolinspectie:
van zwart/wit
naar kleur
naar 3D**

40

Rogier van Alphen
**Inspecteren
Beoordelen
Plan maken
Uitvoeren**

42

Waterkwaliteit / Afvalwaterzuivering / Afvalwaterservice

Pieter de Bekker
**Nuttig,
bruikbaar,
kansrijk**

46

Ketenpartners
afvalwaterzuivering
Garmerwolde
**'Elkaars
expertise
benutten'**

48

Johan van Veen
**Staken,
hoezo?**

52

Johan van de Pol
en Wim ter Voert
**Vertrouwd
samenspel**

53

HET LOGO VAN GMB	38
UIT DE OUDE DOOS	41
FOTO'S 35 JAAR JUBILEUM	44
HERINNERING TEUNIS VAN DE POL	45
RENGERT OVER DRAGLINE EN JUBILEUM	47
PRIJZENKAST / MIJLPALEN	50
FOTO'S 45 JAAR JUBILEUM	54
HERINNERING AREND VAN DE POL	55
INNOVATIES DOOR HOOFD, HART EN HANDEN	57
UIT DE OUDE DOOS	58

Hoe het allemaal begon...

.....

Wat een halve eeuw geleden begon als een klein regionaal familiebedrijf, is uitgegroeid tot landelijk opererend bedrijf dat op diverse terreinen vooroploopt: GMB. Nog altijd trots een familiebedrijf te zijn. Onder het motto 'al doende leert men' kregen vader Van de Pol en zijn zoons het aannemersvak onder de knie. Continuïteit en innovatie zijn daarbij altijd sleutelbegrippen geweest.

OPRICHTING

Vanaf 1949 kwam in Opheusden het gemengd boerenbedrijf van Gerrit-Jan van de Pol tot bloei. Omdat hij een trekker met een ploeg en een zaaimachine had, huurden andere boeren in de omgeving hem graag in. Toen zijn zoons begonnen mee te helpen, kwam naast het boerenbedrijf het loonbedrijf van de grond. Gerrit-Jan wilde een goede toekomst voor zijn kinderen. Hij bouwde het loonbedrijf zo op dat ze er allemaal werkzaam zouden kunnen zijn.

KEUZE VOOR CONTINUÏTEIT

De Van de Pollen werkten met het loonbedrijf in de hele omgeving. Onder andere met aardappelrooiers en bietenrooiers. Tussen de seizoenen door gebruiken ze hun machines voor het verzetten van grond voor ruilverkavelingen. Arend als oudste zoon dacht toen al mee over het bedrijf. Hij zei: "Je zou toch de hele boel verkopen! Hier kunnen we het hele jaar geld mee verdienen!" Vader Van de Pol was het daar mee eens.

Generaties Van de Pol

Opa Gerrit Jan van de Pol had met zijn vrouw Aaltje van Eldik negen kinderen, waarvan zes zoons. Vijf zoons kozen voor een loopbaan binnen het bedrijf: Arend, Marius, Teunis, Rengert en Albert. Alleen Gerrit, de tweede zoon, sloeg een andere weg in. Marius begon in 1975 alsnog voor zichzelf. Inmiddels staat er al een deel van de derde generatie aan het roer van GMB. Gerrit-Jan Teunisszoon als Algemeen Directeur en Gerrit-Jan Arendszoon als bedrijfsdirecteur van GMB BioEnergie. Ook in de rest van het bedrijf zijn er Van de Pollen te vinden en de vierde generatie is in aantocht.

Oprichter Gerrit-Jan van de Pol maakte dat helaas niet meer mee. Hij overleed in 1984 op 71-jarige leeftijd.

V.l.n.r. Theo Witjes,
Jan Ribbers,
Arend van de Pol
en Jan Baas

GMB • SPECIAL - maart 2013

AANNEMINGSBEDRIJF G.J. VAN DE POL

In 1963, precies een halve eeuw geleden, werd de knoop doorgehakt. Een aannemingsbedrijf zou meer zekerheid en continuïteit bieden dan het loonbedrijf. Vader Van de Pol verkocht alle loonwerkmachines en – met pijn in het hart – ook zijn laatste koeien. Daarvoor in de plaats kwamen er een dragline en een bulldozer. Aannemingsbedrijf G.J. van de Pol was een feit.

HET EERSTE WERK: BUREN

Het bedrijf ging als onderaannemer grond verzetten. Dat ging goed en al snel kwam de vraag op: 'Waarom zouden we niet zelf werken aannemen?' De familie pakte door. Het eerste zelf aangenomen werk was een project in Buren. Dit project, met veel grondverzet, werd in 1965 aangenomen voor f 107.150,-. Hierdoor was er voor iedereen die werkte voor Aannemingsbedrijf G.J. van de Pol werk voor een heel jaar.

DEBACLE IN DE BETUWE

De tweede grote opdracht kostte het jonge bedrijf bijna de kop. De hoofdaannemer van het project, NV Kerkdriel, ging failliet en nam het aannemingsbedrijf uit Opheusden daar bijna in mee. De enige reden dat dit niet gebeurde, was dat vader van de Pol er bij toeval achter kwam hoe slecht NV Kerkdriel ervoor stond. Hij liet beslag leggen op alle openstaande termijnen en zat dagenlang op de stoep bij Van Lansschot, de bank van NV Kerkdriel, om zijn geld toch te innen. Het verlies was net te dragen.

DE DOMMERBEEK

De echte groeispurt van het bedrijf begon dankzij het werk aan de Dommerbeek. Aannemingsbedrijf G.J. Van de Pol had dit werk in 1967 gegund gekregen door het waterschap van de Berkel. Daarbij sprak vooral Ir. J. Baas van het waterschap zijn vertrouwen uit in het bedrijf. Het werk verliep perfect en vele opdrachten volgden. Dit hield in: honderden kilometers aan beken en rioolpersleidingen. De hele familie Van de Pol werd ingezet. 1967 was ook het jaar dat het bedrijf als VOF 'Aannemersbedrijf van grond-, weg- en waterbouwkundige werken Midden-Betuwe' werd ingeschreven in het handelsregister. Op 5 augustus 1968 werd de NV met dezelfde naam ingeschreven.

SLINGE

Vanaf '68 gunde het waterschap van de Berkel een heel aantal bestekken achter elkaar aan Midden-Betuwe. Het ging om projecten aan de Slinge, waarbij ook veel betonwerk kwam kijken. 'Die discipline moeten we eigenlijk ook zelf in huis hebben', vonden Gerrit-Jan en zijn zoons. Door de overname van Broekert BV uit IJhorst in 1985 werd het bedrijf verbreed met betonbouw. Een andere ontwikkeling die kort daarvoor al had plaatsgevonden, was de verbreding van de kennis en kunde binnen het bedrijf op het gebied van rioolonderzoek en -renovatie. Door deze ontwikkelingen kreeg Midden-Betuwe nu opdrachten door het hele land.

NOG STEEDS IN DE GROEI

Oprichter Gerrit-Jan heeft zich na zijn pensioen geen zorgen hoeven maken over het bedrijf. De broers Van de Pol vulden elkaar goed aan. Arend was sterk als algemeen directeur, Rengert was sterk in de technische dienst, Albert was de financiële man en Teunis was sterk in de uitvoering. Midden-Betuwe bleef groeien. Meer opdrachtgevers, meer bedrijfsovernames, nieuwe expertises, meer werknemers en meer omzet. Dat heeft ons gebracht waar we nu staan en daar zijn we trots op!

In het volgende (en voorlopig laatste) jubileum-magazine kijken we vooruit. GMB is namelijk van plan om de komende vijftig jaar nog meer geschiedenis te gaan schrijven.

Familiebedrijf

Het familiegevoel heeft bij GMB altijd al hoog in het vaandel gestaan. Daarbij hoort voor de Van de Pollen dat zij zich betrokken voelen bij alle mensen binnen het bedrijf: elkaar met raad en daad bijstaan. Vanuit hetzelfde verantwoordelijkheidsgevoel besteedt GMB veel aandacht aan goede opleidingen voor haar werknemers.

‘Durf, visie, honger naar kennis, ondernemerschap, bereidheid te experimenteren en vooral vertrouwen in elkaar.’ Het waren volgens Henk van Brink de belangrijkste succesfactoren bij het opzetten van een nieuwe bedrijfstak in Nederland: slibverwerking. Dankzij de basis die in de jaren ‘80 en ‘90 is gelegd is het bovendien een bedrijfstak geworden waar innovaties goed kunnen landen.

Interview met Henk van Brink – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Zuiveringsschap Oost Gelderland en GMB zetten slibverwerkingsindustrie op

SAMEN STERKER

Henk van Brink was in de jaren '80 en '90 secretaris-directeur van Zuiveringsschap Oostelijk Gelderland (ZOG) en sinds 1997, toen ZOG fuseerde met enkele waterschappen, dijkgraaf van het Waterschap Rijn en IJssel. Nu is hij met pensioen, maar op de pionierstijd die hij met GMB beleefde, kijkt hij met veel genoegen terug.

Het ZOG zat destijds, om zo te zeggen, met het zuiveringsslib in de maag: "Het vloeibare spul werd over agrarisch land verspreid, maar dat was geen oplossing voor de lange termijn. In composteren zagen we meer mogelijkheden. Ik wilde niet dat we dat zelf gingen doen. Het moest bedrijfsmatig aangepakt worden, dat konden wij niet. GMB, toen nog Midden Betuwe, bleek de ideale meedenkende en meewerkende partij om de experimenten in goede banen te leiden."

VAN DE GROND TILLEN

Rengert van de Pol vormde samen met de technische man van het ZOG, Co Mullié, een team dat proef na proef met het slib uitvoerde: trechters, omgebouwde wagens, transportbanden, cementmixers, rillen met luchtpijpen, vermenging met entstof, autobanden en houtschilfers, afdekking met stro, alles wat het drabbige goedje ruller kon maken en drogen, werd getest. Met wisselend succes. Uiteindelijk bleek dat composteren in de openlucht een doodlopende weg was. In de zomer ging het nog wel, maar in de winter ging de 'biologische kachel' uit en stopte het proces. GMB besloot een hal te gaan bouwen in Zutphen.

Ondertussen kreeg de relatie tussen het ZOG en GMB een intensiever karakter. Henk: "We moesten steeds meer strategische beslissingen nemen: hoe pakken we het aan, wat gaan we bouwen, wie investeert? Bovendien waren we in Nederland de eerste in het toepassen van dit soort nieuwe

technologie, we moesten het samen uitvinden. Om die reden hebben wij mee geïnvesteerd of leningen verstrekt. Dat was niet gebruikelijk in mijn wereld. Ik ondervond veel tegenstand in het bestuur en de organisatie, maar was er stellig van overtuigd: willen we dit van de grond tillen, dan moeten we risicodragend meedoen en elkaar ook wat gunnen."

PROFESSIONALISERING

Het resultaat van die houding was niet alleen dat beide partijen grote stappen konden zetten in slibverwerking, maar ook in de samenwerkingsvorm baanbrekend te werk konden gaan. Een voor die tijd (1988) unieke PPS-constructie zag het licht, GMB kon een hal bouwen in Zutphen. Henk: "Nog altijd vind ik dit een van de beste samenwerkingsmodellen: het mes snijdt absoluut aan twee kanten. Het ZOG was niet geëquipeerd om de state of the art techniek toe te passen. Wij wilden onze afvalstoffen kwijt, en dan zó dat we er ook nog aan konden verdienen. Dankzij de PPS is dat gelukt."

Ironisch genoeg was de hal geen lang leven beschoren. Een delegatie van GMB en het ZOG was al twee keer naar Amerika geweest om de kunst af te kijken en 'om te zien hoe het niet moest'. De conclusie was helder: tunnelcompostering was de toekomst, ook omdat de wet verder zou verscherpen. Lang werd er niet getwijfeld: GMB bouwde de tunnelinstallatie - met financiële steun van ZOG - en was het eerste bedrijf in Nederland dat deze revolutionaire composteringsvorm in gebruik nam.

Toen was er ineens veel extra productiecapaciteit, vooral na de uitbreiding een paar jaar later. Maar ook meer klanten, want veel experimenten met andere slibverwerkingsmethoden waren mislukt. Henk: "Steeds meer waterschappen die aanvankelijk sceptisch waren over

Partners in Slib

Ruim twee decennia hebben Henk van Brink en Arend van de Pol samen opgetrokken, met één doel voor ogen: slib verantwoord en duurzaam verwerken.

Henk: *"Gaandeweg kom je in zo'n relatie op een steeds strategischer niveau."*

Arend: *"We zaten vaak met elkaar om de tafel. Dan ontstaat er vertrouwen."*

Henk: *"Dat was hard nodig, want we hebben nogal wat tegenwind gehad."*

Arend: *"Boerenslimheid en een beetje eigenwijsheid hebben ons veel geholpen."*

Henk: *"En het delen van risico's, wij hebben een stuk voor onze rekening genomen."*

Arend: *"Zonder die betrokkenheid zou het ons niet gelukt zijn."*

onze stap om met het bedrijfsleven in zee te gaan, wilden hun slib ook aan GMB leveren. Prima voor GMB dat niet op alleen het ZOG kon drijven, en voor ons omdat het aantoonde dat we de juiste koers hadden gevolgd. Men dacht lang dat het beter en goedkoper kon. Niet dus."

SAMEN STERKER

Maar Henk van Brink kreeg andermaal tegenwind. Eerst was er veel gedoe over het feit dat GMB slib van derden aannam, bang als men was dat het zuiveringsslib met chemische troep zou worden vermengd (Henk: "Altijd weer dat wantrouwen"), vervolgens probeerde een gedeputeerde van de provincie de fabriek in Zutphen stil te leggen vanwege stankoverlast. Er was stank, zeker, maar GMB had een veel hogere schoorsteen klaarliggen maar kreeg geen vergunning van de provincie om die te plaatsen. Henk: "Wat moesten wij met het slib doen als de fabriek zou sluiten? De zuivering stopzetten? Dan hadden we een milieuramp gekregen. Ambtenaren zeiden: zoek maar een vergelijkbaar bedrijf. Maar dat wás er niet. Er is een procedure gestart voor de Raad van State. De voorzitter zei na alle partijen gehoord te hebben: probeer er uit te komen, anders doe ik over een uur uitspraak. Iedereen voelde dat die uitspraak in het nadeel van de provincie zou uitvallen. Arend van de Pol bood nogmaals aan de schoorsteen te plaatsen. Uiteindelijk heeft de provincie eieren voor haar geld gekozen en dat geaccepteerd."

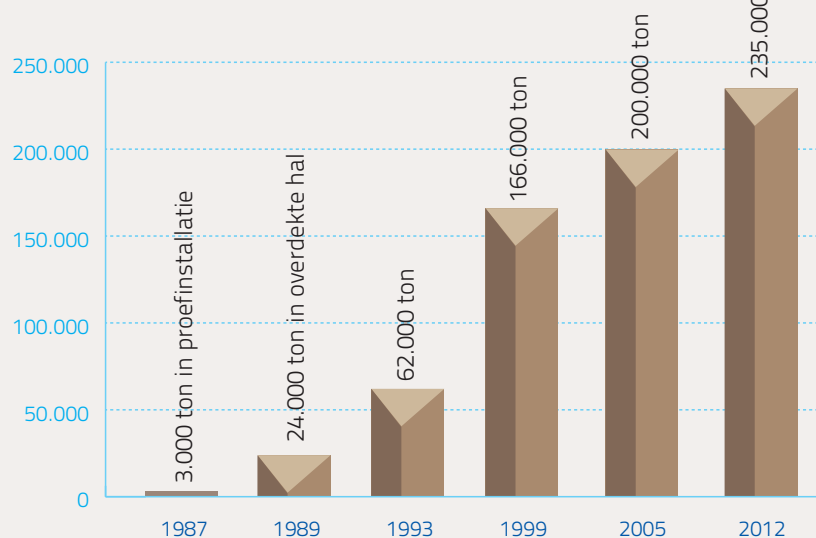
Wat dit voorval volgens Henk ook aantoonst, is dat GMB en ZOG zo'n sterk een-tweetje vormden: "Door samen op te trekken en te zoeken naar oplossingen, door volledig open naar elkaar te zijn, kregen we dingen voor elkaar, ondanks de scepsis en het wantrouwen bij veel bestuurders."

TROTS TERUGKIJKEN

"Het was dus een een-tweetje dat letterlijk in de voorhoede van een

nieuwe bedrijfstak speelde en dat dankzij lef, ondernemerschap en slimheid de wedstrijd wist te winnen. De wet heeft daarbij geholpen," vindt Henk, want door de continue aanscherping werden de partijen uitgedaagd extra stappen te zetten. Dat geldt ook voor de omgeving waarin de slibverwerking plaatsvond. De klachten die over overlast binnenkwamen hebben GMB geprikkeld om oplossingen te zoeken. Henk: "Daarom is het belangrijkste in

Jaarproductie slibverwerking GMB

Mijlpalen in slibverwerking

70-er jaren

Storting vloeibaar slib op agrarische grond

80-er jaren

Experimenteren in slibcompostering

1989

Start overdekte compostering in Zutphen

1993

Start tunnelcompostering in Zutphen en Tiel

1998

Uitbreiding capaciteit, uitbreiding klantenbestand (waterschappen en derden)

Studiereizen: de weg zoeken

Vandaag de dag komt de 'hele wereld' op bedrijfsbezoek in Zutphen en Tiel, om te kijken hoe effectief en innovatief GMB de slibverwerking aanpakt. Dat was ooit andersom. Om wegwijs te worden in slibbehandeling trokken GMB en het ZOG (en later de waterschappen) letterlijk de wereld in. Met name in de Verenigde Staten waren al in de jaren '80 grote stappen gezet in compostering. De fabriek in Silver Spring liet zien dat overdekte compostering het meest effectief was. 'Leerzaam dus die trips, en goed voor de samenwerking,' zegt Henk: "Tijdens dit soort bedrijfsbezoeken krijg je meer begrip voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden."

Dat begrip werd op een bijzondere wijze op de proef gesteld door een kaartlees-actie van Arend van de Pol. Op weg door de woestijn, in een busje, naar de zuiveringsinstallatie in El Torro, bedacht hij: we kunnen doorsteken, veel korter. Wat hij niet zag op de kaart, was dat het hooggebergte betrof waar een pak sneeuw was gevallen. Glibberend kwam de delegatie uiteindelijk in El Torro aan. Na sluitingstijd. Henk van Brink zou een paar dagen langer in de regio blijven om vrienden te bezoeken, en ging later in zijn eentje nog even terug: "Die installatie stelde niks voor. Al die moeite niet waard. En een medewerker zei: waarom gaat u niet naar Antwerpen? Daar hebben we ook zo'n installatie!"

dit soort relaties tussen overheid en bedrijfsleven: vertrouwen. Ik sta volledig achter alle deals die we met elkaar gesloten hebben.

Tegenwoordig is dat een stuk moeilijker, iedereen wil eerst alle risico's afdekken. Ja, dan kom je niet verder. Ik kan met veel trots terugkijken op het feit dat we aan de totstandkoming van een ultramodern composteringsbedrijf hebben kunnen meewerken."

De kracht van het waterschap

Henk van Brink: "Ik zette de lijn uit en vertaalde die in bestuurlijke beslissingen waar anderen mee verder konden in de uitvoering. Wij hebben altijd met een magere bezetting gewerkt, net genoeg om in die uitvoering mee te kunnen beslissen. De kracht van het waterschap is die combinatie van beleid en uitvoering. Als waterschappen alleen maar beleid gaan maken, hef ze dan maar op, dan is de meerwaarde weg."

2004

Participatie in Biologische Industriële Reststoffenverwerking BV

2004

procesinnovatie, productie vloeibare kunstmest uit ammoniaklucht

2007

Start ontwateren nat slib voor de industrie

2010

SaNiPhos®, terugwinning van fosfaat en stikstof uit urine

Mijlpalen:

Vernieuwing Bouw

De Parlementaire Enquêtecommissie Bouwnijverheid deed onderzoek naar de aard en omvang van onregelmatigheden bij bouwprojecten en naar de vraag of de overheid als opdrachtgever rekening dient te houden met specifieke structuurkenmerken van de bouwnijverheid. Gerrit-Jan van de Pol was getuige bij de openbare zittingen. Hij gaf openheid van zaken over de wijze waarop aanbestedingen verliepen en de dieperliggende oorzaken daarvan. Vanaf 2002 stopte het vooroverleg in de bouw, wat grote effecten had op de marktwerking. Nieuwe kansen voor specialisatie en strategische keuzes ontstonden. Ook voor GMB.

De marktstructuur kreeg nieuwe impulsen door de instelling van de Regieraad Bouw. Deze raad werd ingesteld door de verantwoordelijke ministers van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken en VROM. Gerrit-Jan van de Pol zat van 2004 tot 2009 als vertegenwoordiger van de sector in de Regieraad Bouw. De raad nam veel initiatieven om de

bouw tot een meer innovatieve, concurrerende sector te maken met oog voor het maatschappelijk belang. Dankzij deze initiatieven is het aanbesteden op basis van de laagste prijs steeds minder aan de orde. Opdrachtgevers hanteren tegenwoordig diverse gunningscriteria door middel van EMVI criteria. Ook Best Value Procurement deed zijn intrede. Steeds vaker zijn opdrachten functioneel gespecificeerd.

De Regieraad Bouw werd per 2010 opgevolgd door stichting Vernieuwing Bouw. De nieuwe benadering van aanbestedingen werd vastgelegd in de nieuwe Aanbestedingswet die in 2013 van kracht is geworden. Tijdens de totstandkoming van deze wet zat Gerrit-Jan in de Raad van Advies.

Partner
Vernieuwing Bouw

1968
1974

VERBREDE VAN DE GROENLOSE SLINGE
VAN BORCULO TOT WINTERSWIJK EN
HET BOUWEN VAN STUWEN

1974

DE AANLEG VAN EEN PAAR HONDERD
KILOMETER AAN PERSLEIDINGEN,
IN OPDRACHT VAN ZUIVERINGSSCHAP
OOSTELIJK GELDERLAND

1986

CERVIDUCT WOESTE HOEVE, DESTIJD
EUROPA'S GROOTSTE WILDVIADUCT

1992

RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIE
GENEMUIDEN

BOUW EERSTE DELTA TERMINAL VOOR ECT
OP MAASVLAKTE I

1995
2000

DIJKVERZWARINGEN LANGS DE GROTE
RIVIEREN IN OPDRACHT VAN DE
WATERSCHAPPEN. GMB WAS, IN
COMBINATIE MET ANDERE BEDRIJVEN,
BETROKKEN BIJ 100 VAN DE 150 KILOMETER

1997

AANLEG LAGUNE DOLFINARIUM

grote en/of bijzondere projecten

**2000
2004**

'BETUWE ROUTE',
GMB ACTIEF TUSSEN TIEL-WEST
EN GORINCHEM-OOST

2007

SANERING PERSLEIDING
GRONINGEN-DELFZIJL

2011

RENOVATIE UITWATERINGSGEMAAL
KATWIJK

IN UITVOERING

- RWZI GARMERWOLDE, EEN DESIGN & CONSTRUCT RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIE
- BOUW APM TERMINAL MAERSK, MAASVLAKTE II
- OMLEGGING ZUID-WILLEMSVAART BIJ DEN BOSCH
- BOUW AQUADUCT AMSTELHOEK BIJ OMLEGGING N201

Zutphen

PIONIEREN OP DE COMPOSTERING

Interview met Jan Teerink – tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

“Vroeger stonden hier alleen twee houten schuren”, weet Jan Teerink nog. “Toen ik tien jaar geleden met pensioen ging, was dat natuurlijk al lang niet meer zo. Ja, we hebben hier heel wat af gepioneerd.”

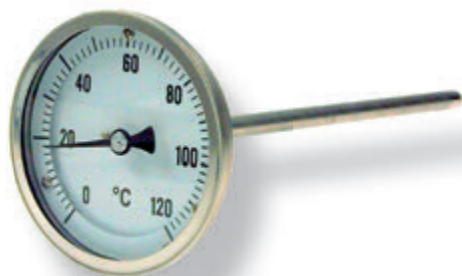
Jan: “Via een andere aannemer kwam ik in ‘71 bij GMB in de verhuur als draglinemachinist. Naderhand heb ik tegen Arend van de Pol gezegd dat, als hij nog eens een machinist nodig had... Nou, dat was goed. Toen Rengert van de Pol begon met GMB Materieel, kon ik op de kraan waar Rengert eerst op zat. Dat was een Ruston Bucyrus 30 RB, een prachtig mooie machine. Daar heb ik vanaf ‘73 zeventien jaar mee gedraaid. Er was nooit een dag hetzelfde. Veel dingen had ik nooit eerder gedaan; je had het maar te kunnen.”

MOOI NIET

Eind jaren ‘80 werden de draglines langzamerhand vervangen door hydraulische kranen. Jan: “Ik was draglinemachinist in hart en nieren. Zo’n hydraulische kraan was niks voor mij. In ‘87 belde Rengert me dat ik naar Zutphen moest komen, naar de compostering. Ze waren daar toen in opdracht van Zuiveringsschap Oostelijk Gelderland net begonnen met proeven voor slibverwerking. Ik zou op de shovel komen, maar dat wilde ik niet. Ik zei: ‘Je gaat me beide handen toch niet afnemen?’ Toen is de andere draglinemachinist, Cor Jaspers, naar Zutphen gegaan. Twee jaar later kwam ik alsnog op de compostering. Dat was toen nog in de open hal. Ik leerde met de shovel werken en reed druk heen en weer tussen de hal en en de doseertrechters.”

Gesloopt...

“Eén keer moest ik naar Lochem om de voormalige leerlooierijfabriek Naef te slopen”, herinnert Jan zich. “Vader Van de Pol had een sloopkogel laten maken van 500 kilo, maar dat was veel te licht. Rengert regelde dat we een loeizware scheepsas van anderhalve meter kregen. Daar lukte het wel mee. Deze klus kostte me nog bijna het leven, want op een gegeven moment brak de giek. Die vloog over de kraan heen, maar een stuk steen van de fabriek kwam door de cabine. 30 centimeter van mijn hoofd. Een paar dagen later konden we weer verder. De cabine was uitgedekt en we hadden een nieuwe giek. Nu eentje mét begrenzders.”

CAPRIOLEN

Na een jaar of zes ging Jan zich steeds meer met het proces bezighouden. "We waren toen nog steeds volop aan het uitvinden hoe dat nou moest met die compostering", vertelt hij. "Met de temperatuurregulatie bijvoorbeeld. Als je nu terugkijkt vraag je je af hoe het mogelijk is dat we zulke capriolen moesten uithalen om erachter te komen hoe we het slib sneller konden laten drogen, maar dat was toen zo."

Trial and error

Jan: "Op een gegeven moment hadden we pvc buizen met gaatjes gelegd in de vloer van de composteringshal. Door lucht aan te zuigen wilden we de temperatuur reguleren. Maar ja, het werd daar 70 °C en daar kan pvc niet tegen. De hele boel klapte in."

STANK EN KALK

De provincie zat GMB BioEnergie regelmatig op de nek omdat omwonenden klaagden over stank. "Toen hebben we de hal dichtgemaakt, waardoor meteen ook de temperatuur beter te reguleren was," legt Jan uit. "We hadden ook een wasser gemaakt om ammoniak uit de lucht te wassen. Alleen: dat ammoniak zette zich als kalk vast op de kratten in de wasser. Zo'n krat was dan geen 25 kilo meer, maar meer dan honderd kilo! Het kalk breidde zich ook uit naar de leidingen. Elke zes weken moesten we alles letterlijk schoon slaan. Dat hebben we pas veel later met een zwavelzuurwasser opgelost."

ALTIJD WAT TE DOEN

Als pensionado mist Jan de hectiek van GMB nog wel eens, maar hij heeft nu alle tijd voor zijn hobby's. Zenden met oude radio's bijvoorbeeld. Wie met Jan gewerkt heeft, weet misschien nog dat hij soms bij de buurman, sloopbedrijf Noach een laadbak met oude radio's uit het oud ijzer haalde. Deze radio's vervoerde hij dan in etappes naar huis. Jan communiceerde met mensen van over de hele wereld. Bij GMB horen we ook graag nog eens van je, Jan!

GMB BioEnergie

HET MAXIMALE UIT SLIB, URINE EN BAGGER

Interview met Johan Gubbels – Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

GMB is nooit bang geweest om nieuwe dingen te proberen. Ook niet als het gaat om slibverwerking of om het terugwinnen van nuttige grondstoffen uit urine. Johan Gubbels begon in 1992 bij GMB. Hij maakte veel ontwikkelingen mee en zag heel wat experimenten slagen. Natuurlijk waren er ook wel eens missers.

VSO, MISSEER OF KANS?

Johan: "In 1995 kwam ik bij Milieuwerken op de mobiele slib-ontwateringsmachine, de VSO (Vacuüm Slib Ontwatering). Dat heb ik vier jaar gedaan. GMB Milieuwerken had de VSO in 1994 voor anderhalf miljoen gulden gekocht om natte slootbagger en drinkwaterslib te kunnen drogen. De machine was innovatief en we hadden altijd helder straatwater, alleen... hij was veel te duur. We konden hem niet rendabel maken. Toch heeft deze misser uiteindelijk veel opgeleverd", vindt Johan. "Dankzij de VSO hebben we veel meer werk in drinkwater gekregen. GMB Drinkwaterservice is inmiddels een behoorlijke tak van GMB."

Ciao zeewier

Johan: "Het was een mooie, maar zware tijd met de VSO. We werkten vaak dag en nacht, op allerlei locaties. Eén keer moesten we zelfs naar Italië om in de buurt van Rome zeewier te ontwateren. Anders was het niet te verwerken."

COMPOSTEREN STINKT!

Begin 2000 maakte Johan de overstap naar GMB BioEnergie. "Ik onderhield als proces operator een gedeelte van de compostering", vertelt hij. "Nogal hectisch, want de provincie stond geregeld op de stoep omdat buurtbewoners klaagden over stank. Uiteindelijk hebben we de hele fabriek dichtgebouwd en in 2002 een hogere schoorsteen van 85 meter geplaatst."

Johan Gubbels bij GMB

Johan: "Dat ik in 1992 bij GMB kwam werken is niet helemaal toevallig. Mijn vader werkte hier ook. Alle ontwikkelingen hier vind ik het mooiste aan werken bij GMB. Zelf zit ik ook zo in elkaar, overall het maximale uithalen. Steeds betere waarden halen met SaNiPhos® en met slibontwatering bijvoorbeeld. Sinds anderhalf jaar hebben we een OR waar ik aan deelneem, zodat ik vanuit de werkvloer kan meedenken met allerlei vraagstukken die spelen binnen GMB."

⊕ DEPOT DREMPT, BAGGERPLAS

Rond 2005 nam de drukte bij Milieuwerken weer toe. Johan ging zich daarom bezighouden met drinkwaterservice en werd daarnaast depotbeheerder van Depot Drempt. Dit depot werd in 1970 uitgegraven om zand te winnen voor provinciale wegen. De plas die ontstond is een miljoen kuub groot en wordt gebruikt als depot voor baggerspecie uit allerlei sloten en grachten. Johan: "We hebben de bodem van de plas afgedekt met een meter klei. Daardoor kunnen verontreinigingen zich niet verspreiden aan de omgeving. Bovendien hechten verontreinigingen zich aan vaste delen in het slib, het water op het verontreinigde slib blijft nog altijd schoon. Er kan nog zo'n 50.000 kuub bij, daarna wordt alles afgedekt met zwarte grond en is er nieuwe ruimte voor de natuur."

SANIPHOS®, WAT WE KUNNEN MET URINE!

Een uitdaging die in 2010 op Johans pad kwam, was SaNiPhos®. Dit innovatieproject van GMB liep toen net. "We kunnen nu fosfaat terugwinnen uit urine", vertelt Johan enthousiast. "Terugwinning voorkomt dat fosfaat- en stikstofmoleculen binden. Als die moleculen wel binden, ontstaat er struviet en dat zorgt voor verstopte leidingen. Het vroegtijdig terugwinnen van fosfaat kan dus een goede oplossing zijn bij RWZI's die problemen hebben met hun leidingen. Een ander voordeel van het terugwinnen van fosfaat is dat het een belangrijk nutriënt is voor alles wat groeit en bloeit. Het is een bruikbaar bestanddeel voor bijvoorbeeld kunstmest."

IN DE PLANNING

Johan: "Momenteel zijn we bezig met de bouw van een heel nieuw ontwateringsgebouw met twee decanters. Er komen ook twee grote silo's bij van elk 1.000 kuub. Zo verdubbelen we de capaciteit waarmee we binnenkomende slibben kunnen ontwateren. Eigenlijk houdt het nooit op met de ontwikkelingen hier."

SaNiPhos® in de toekomst

Momenteel wordt SaNiPhos® vooral gebruikt om fosfaat terug te winnen uit urine die wordt ingezameld door Moeders voor Moeders. Ook voor urinestromen van festivals wordt de urineverwerkingsinstallatie nu en dan ingezet. In de toekomst kan SaNiPhos® mogelijk ook worden ingezet bij RWZI's, ziekenhuizen en grote hotels. Het is alleen nog niet duidelijk hoe daar de urinestromen gescheiden kunnen worden.

Uit de oude doos

WATERZUIVERINGEN ZIJN DE ENERGIE-EN GRONDSTOFFABRIEKEN VAN DE TOEKOMST. DAT VINDT LEX VAN DIJK, OPRICHTER EN DIRECTEUR VAN SUSTEC, EEN BEDRIJF DAT INSTALLATIES BOUWT OM AFVALSTROMEN EN AFVALWATER OP EEN DUURZAME MANIER TE VERWERKEN. GMB IS AANDEELHOUDER. EN SUPPORTER.

Interview met Lex van Dijk – Tekst/foto's: Ruud Slierings

STOEIEN MET SLIB

Toekomstbeeld

Sustec bedenkt processen en bouwt installaties die leiden tot meer opbrengst van waardevolle stoffen, minder ruimtegebruik en efficiëntere processen. Lex: "Zolang we schoon water en concentraat onvoldoende aan de voorkant kunnen scheiden, moeten we op de zuivering streven naar meer effectiviteit. Met behulp van technologie kunnen we processen verbeteren of combineren zoals de verwerking van mest en afvalwater. En we kunnen meer activiteiten lokaal op de zuivering laten plaatsvinden zoals bijvoorbeeld de vergassing van slib."

GMB • SPECIAL – maart 2013

De ideeën over hoe we met ons afvalwater moeten omgaan, zijn de laatste jaren radicaal gewijzigd, aldus Lex: "Er zitten veel waardevolle stoffen en energie in. Nu stoppen we er energie in om die stoffen af te breken. Maar met de kennis die we nu hebben, kunnen we veel terugwinnen en hergebruiken."

WAARDE TERUGWINNEN

Sustec (Sustainable Technologies) is pionier in het onderzoeken, testen en ontwikkelen van concepten voor de duurzame verwerking van afvalwater, reststromen uit de industrie, GFT en agrarische reststromen. Het bedrijf wil intermediair zijn tussen fundamenteel onderzoek en toepassing in de praktijk. In de slibverwerking zijn daarin al grote vorderingen gemaakt. Lex: "Afvalwater bestaat grofweg uit drie componenten: urine, fecaliën en grijs water. In urine zit veel stikstof en fosfaat, schaarse stoffen. In fecaliën zit veel organisch materiaal, potentiële energie. Het zou het beste zijn om dit decentraal, aan de bron, te verwerken en niet eerst te verdunnen om het vervolgens op de rioolwaterzuivering weer in te dikken. Maar ja, er ligt nu eenmaal riolering. Daarom proberen we nu vooral met technologie de grondstoffen en energie in de geconcentreerde slibstroom beter te benutten."

Een van de technieken die Sustec heeft ontwikkeld is thermische drukhydrolyse (Turbotec®): "Een soort hogedrukpan, waarbij je het zuiveringsslib 'voorkookt'. Daardoor wordt het beter vergistbaar, krijg je er meer biogas uit, en kun je met een kleinere vergistingsinstallatie aan de slag omdat het veel geconcentreerder is. Het eindproduct is droger en beter composteerbaar. Dit 'voorkoken' levert daarnaast een geconcentreerd waterstroompje op waarin veel stikstof en fosfaat zit."

VAN LAB NAAR LIVE

Pas na een langdurig ontwikkeltraject kan zo'n technologie de markt op. Eerst bouwt Sustec een laboratorium-setting om het proces te testen (volume: 200 milliliter). De volgende stap is een pilot-project waarin het wordt opgeschaald (volume: 200 liter). En de laatste stap is een full-scale toepassing (volume: 14.000 liter). Met TurboTec® is dit traject doorlopen voor de eerste klant: Waterschapsbedrijf Limburg. Sustec heeft op de rioolwaterzuivering in Venlo een

installatie gebouwd. En inmiddels zijn er meer opdrachten binnen voor de bouw van TurboTec®-installaties, al dan niet in combinatie met een NutriTec®-installatie voor het terugwinnen van fosfaat en stikstof. Lex: "Deze techniek om nutriënten terug te winnen maakt gebruik van een compact membraanfilter dat gebruikt wordt in de nierdialyse. Ook hier volgen we de drie stappen: laboratorium, pilot-opstelling en full-scale bouw."

KORTE TERUGVERDIENTIJD

Je zou denken: als er één schaaap over de dam is, volgen er meer. Toch is nog niet elke opdrachtgever in de waterschapswereld er aan toe, ook omdat ze 'gehinderd' worden door aanbestedingsregels. Lex: "Investerings in dit soort installaties kunnen wel een spanningsveld oplossen: waterschappen moeten duurzamer, maar ook goedkoper werken. De kunst is die twee aspecten te combineren. Daarom maken wij altijd een businesscase: wat is je terugverdiëntijd?"

De terugverdiëntijd van een TurboTec®-investering is vier à zeven jaar, mede afhankelijk van de energiekosten; hoe harder die stijgen, des te eerder is de installatie terugverdiend. Daarbij: er zijn gunstige milieu-effecten, zoals de verminderde CO₂-uitstoot. Lex voorziet dan ook een mooie toekomst voor innovaties in de sector slibverwerking: "Er verandert veel, het is een echte procesindustrie geworden waar duurzaam en economisch gewin te halen valt. En we hebben met schaarse goederen te maken: water, stikstof, fosfaat, organische stoffen waar je biogas of bijvoorbeeld bouwmaterialen kunt maken. Van daar dat ik in waterzuiveringen de energie- en grondstoffabrieken van de toekomst zie."

Sustec over de grens

De ontwikkeling van slibverwerking tot procesindustrie maakt dat de technologie ook elders toepasbaar is.

Lex: "In Nederland kunnen we misschien 15 TurboTec®-installaties bouwen, maar in Europa ligt er een veel grotere markt. We zijn in verschillende landen actief.

Zwitserland lijkt qua processen erg op Nederland, maar in Engeland of Italië gaat het heel anders. Wat de situatie ook is, onze knowhow is goed te exporteren."

Innovatie- én marktkracht

Sustec bestaat vijf jaar. GMB is sinds 2,5 jaar aandeelhouder. Lex: "Aanbiedingen in de markt zetten, is voor een nieuw en klein bedrijf als het onze lastig, zeker omdat we met Europese aanbestedingen te maken hebben. In GMB hebben we een strategisch partner gevonden met dezelfde visie en de wil om innovatieve oplossingen naar de markt te brengen."

Jubileum 25 jaar

Van Herr Baumeister tot CijferMeester

Albert van de Pol begon naar eigen zeggen als vijftienjarige 'snotneus' in het bedrijf. Als hulpje van iedereen. In 2000 nam hij als financieel directeur afscheid van GMB.

Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Albert van de Pol

Geboren:	1952, als jongste zoon
Loopbaan bij GMB:	1967 - 2000
Functie(s):	6 jaar 'buiten'
	en van 1973 tot 2000
	financieel directeur

IN DE MODDER OF IN DE CIJFERS

Albert: "Met 16 jaar kwam ik op mijn eerste machine. Als walsmachinist op een asfaltproject in de Achterhoek. Later werkte ik op de trekker en als bulldoermachinist, op een Cat D4. Mijn broer Rengert had het machinist zijn dan wel in de genen zitten, voor mij gold dat beslist niet! Gelukkig vond ik snel mijn weg in de boekhouding. Jans van Soest, die twee dagen per week bij ons werkte, kon het niet meer alleen aan. Mijn vader zei: 'Jij bent de jongste en kunt nog makkelijk leren, dus dat moet jij maar gaan doen.' Tot op de dag van vandaag ben ik blij met de keuze die voor mij gemaakt is."

AUTOMATISERING

"Vanaf dat moment was ik niet meer betrokken bij het buitengebeuren, maar wel bij de cijfers hiervan. Alles moesten we toen nog handmatig inboeken en verwerken. Ook de loonverwerking ging handmatig! We hadden een telmachine zo groot als een ouderwetse kassa en een typemachine met een wagen van wel 60 centimeter breed. Gelukkig kwam de automatisering razendsnel op gang; verder met de computer. Al snel hadden we ook een kopieermachine en een telex. Echt een Van de Pol trekje: als er iets nieuws was, wilden we het hebben!"

SAMEN GROEIEN

"De groei van de organisatie bracht ook managementwijzigingen mee. Op een gegeven moment was ik samen met Arend de Holdingdirectie. Arend als algemeen directeur van Groep Midden Betuwe en ik als financieel directeur. Ongelooflijk wat een energie hij had. Hij was echt dé kartrekker van het bedrijf. Altijd bezig om zowel de concurrent als de opdrachtgever een stap voor te zijn met slimme oplossingen en vernieuwingen. Voor mijzelf waren het mooie uitdagingen om bij bedrijfsovernames de administratieve organisatie binnen de groep weer een plaats te geven."

HERR BAUMEISTER OF CIJFERMEESTER

"Zo werd ik vaak genoemd, want ik organiseerde altijd alles rondom de verbouwingen. Ook de laatste grote nieuwbouw in Opheusden heb ik mee uitgedacht en ontwikkeld. Alles in goede banen leiden door goed te communiceren met aannemers en betrokken collega's, dat vond ik altijd erg leuk. Sinds 2000 werk ik buiten GMB, tegenwoordig op mijn eigen administratiekantoor. Wat er op mijn visitekaartje staat? Wat denk je: 'Albert van de Pol, CijferMeester'."

Hoe de Rotterdamse haven een wereldspeler werd

Bijna niet te geloven, maar er is een tijd geweest dat er geen containers in de Rotterdamse haven te vinden waren. Mede dankzij visie, durf en ondernemerschap passeren er nu jaarlijks zo'n 12 miljoen TEU's de havenmond. En mede dankzij de perfecte infrastructuur is die groei soepel gefaciliteerd. Teun Tuijtel, van 1977 tot 2010 werkzaam bij het Havenbedrijf, stond aan de basis.

Interview met Teun Tuijtel – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Lange tijd was Teun Tuijtel verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de haveninfrastructuur. Gebiedsontwikkeling, openbare infrastructuur en milieu behoorden tot zijn aandachtsgebied, en dus ook Maasvlakte I en II. De basis voor de eerste havenuitbreiding werd na de Tweede Wereldoorlog gelegd: veel moest opnieuw opgebouwd worden. Hoe wrang dat ook klinkt, het bood de kans grote stappen te zetten. Begin jaren zestig werd de beslissing genomen de eerste Maasvlakte aan te leggen. Ruim tien jaar later meerden de eerste grote zeeschepen aan, vlak voordat Teun zijn carrière bij het Havenbedrijf begon: "Sindsdien ben ik besmet met het havenvirus."

VISIE EN DURF

De haveninfrastructuur is mede bepalend voor het succes van de haven. Teun: "De aanleg van infrastructuur kost veel tijd en geld, nu meer dan ooit gezien de strenge regelgeving en kritische

omgeving. Het is van belang dat je de visie en durf hebt om beslissingen te nemen. Een sterk punt van het Havenbedrijf is dat er altijd met langetermijnplannen gewerkt wordt, zoals nu met de Havenvisie 2030. Hierin worden zoveel mogelijk belanghebbenden betrokken om het draagvlak groot te maken. Op basis van de daarin beschreven scenario's kun je vervolgens doordachte beslissingen nemen. Wij hebben altijd gezegd: we willen een sterke positie als containerhaven. Natuurlijk konden we nooit voorzien dat de containermarkt zo explosief zou groeien, maar dankzij de visie en scenario's stonden we wel klaar met onze plannen."

"Het resultaat is in eerste instantie Maasvlakte I. Mèt achterlandverbindingen die zijn gemaakt op de groei. Hoewel...: 'De gedachte was: schepen met 5.000 TEU's*, dat is wel héél veel. We bouwden de kademuren wel dieper, mochten de containerschepen groter worden. Maar wie zei dat er schepen met 15.000 TEU's zouden

*TEU = Twenty feet Equivalent Unit (20 x 8 x 8 feet)

Mijlpalen in havenontwikkeling

GMB • SPECIAL – maart 2013

- Realisatie Maasvlakte I
- Achterlandverbindingen (weg, water, spoor, pijp, A15, Betuwelijn)
- Stimuleren van vervoer over spoor en water (modal shift)
- Opzet Distriparken (business genereren)
- Ontwikkeling Maasvlakte II

komen, werd voor gek verklaard. Nu gaan we al naar 18.000 TEU's. Maar goed, daar is Maasvlakte II straks klaar voor. Het denkproces daarvoor begon al in 1990 en de definitieve beslissing over de aanleg is gelukkig net vóór de start van de recessie genomen."

CREATIVITEIT EN SLAGKRACHT

Naast visie en durf – en wat geluk – is er nog iets van belang: buiten de reguliere kaders denken. Teun gelooft daar in, mits je ook beseft dat er weer een moment komt waarop je met beide benen op de grond moet staan en daadkracht moet tonen: "Creativiteit en innovatie zijn belangrijk om ideeën vorm te geven. De samenwerking met wetenschappelijke instituten en hogescholen is daarin een belangrijke impuls. De feitelijke vormgeving – het ontwerpen en bouwen – ook. Je moet besluitvaardig zijn, maar niet lichtvaardig."

Wie het over daadkracht heeft, heeft het ook over de samenwerkende partijen in dat gehele proces: "Het bedrijfsleven kijkt ook vooruit, maar niet zo ver als wij. Logisch, daarin vullen we elkaar aan. Voorbeeld: toen er sprake was van de sprong van de Eemhaven naar de Maasvlakte zijn we nauwer gaan samenwerken met LBS, het latere GMB, voor onder meer de terminalbestrating van Delta 1: 82 hectare! Door met elkaar mee te denken is de specifieke verharding voor containerterminals ontworpen en werd voor het eerst het mechanisch bestraten toegepast."

Uit dat soort samenwerken is ook voortgekomen dat de prijs-kwaliteitverhouding zwaarder is gaan wegen dan de laagste prijs. Bij de aanleg van Maasvlakte II worden daar de vruchten van geplukt. Teun: "Dat is een goede ontwikkeling, je maakt gebruik van de kennis en verantwoordelijkheid van de partners en ondernemers, zonder daarbij de eindverantwoordelijkheid uit handen te geven."

Maasvlakte III?

Tuijtel: "Dat zie ik voorlopig niet gebeuren. Maar ik zeg altijd: maak het in ieder geval fysiek niet onmogelijk. Zorg dat het in de toekomst eventueel kan."

Wens voor de toekomst

Tuijtel: "Ik zou meer samenwerking tussen Nederlandse havens willen, in een Haven Holding. We moeten niet met elkaar concurreren. Zelfs meer samenwerking tussen Europese havens zou ik toejuichen. Misschien kan een langdurige recessie als katalysator gaan werken."

EXPORTPRODUCT

Is het belang van de beide Maasvlaktes voor de BV Nederland te duiden? Teun: "Alleen al voor de werkgelegenheid zijn deze uitbreidingen enorm belangrijk geweest. De bijdrage vanuit het haven- en industriegebied aan het Bruto Nationaal Product is ook substantieel. De uitstraling van het project is enorm, kijk naar de bezoekersaantallen van bezoekerscentrum Futureland: 400.000 per jaar! En ook de impact in het buitenland is groot, zoals blijkt uit onze kennisinbreng bij het ontwikkelen en bouwen van Port of Sohar, de zeehaven in Oman van 2.000 hectare met een daaraan gekoppelde freezone voor havengerelateerde activiteiten. De havenkennis is ook een exportproduct."

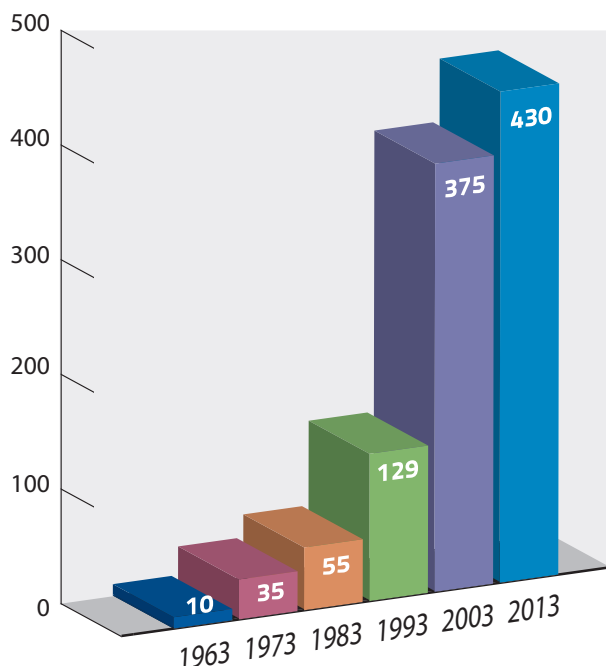
Kennisborging

In 2011 koos GMB voor een geheel nieuwe inrichting van de organisatie van het bedrijf. De oude indeling van bedrijven naar vakdiscipline werd verlaten. Het bedrijf is nu georganiseerd naar type proces: projecten, services en exploitaties. GMB wilde niet dat haar bedrijven door de multidisciplinaire benadering zouden verworden tot grijze muizen, tot generalisten. Om te voorkomen dat de aanwezige vak kennis zou vervlakken, werd gekozen voor de inrichting van vakgroepen. Door de kennisontwikkeling in de vakgroepen beheerst GMB betontechniek, infratechniek, installatietechniek, milieutechniek, procesmanagement, procestechnologie en rioleringstechniek.

GMB onderscheidt niet alleen vakgroepen, maar ook marktgroepen. Door middel van de marktgroepen zorgen we voor kennis van de klantgroepen. GMB wil de behoefte achter de vraag voorzien. De vijf marktgroepen van GMB zijn: Rijksoverheid & provincies, waterschappen, gemeenten, industrie en drinkwaterbedrijven. Vanuit de marktgroepen wordt ook de innovatiebehoefte van de klant onderzocht. De innovaties binnen GMB worden intern gedeeld door een klankbordcommissie innovatie.

GROEI PERSONEELSBESTAND

Combinaties en ketensamenwerking; samen sterker

Durven delen om vervolgens te kunnen vermenigvuldigen, dat is kort samengevat de motivatie voor GMB om ketensamenwerking te bevorderen en dus regelmatig in combinaties samen te werken. Per project-, product- of marktcombinatie analyseren we op welke wijze we tot een winnende aanbidding en succesvolle realisatie kunnen komen: zelfstandig of door middel van ketensamenwerking? De ketensamenwerking richt zich enerzijds op het vormen van combinaties met andere hoofdaannemers en anderzijds op het realiseren van samenwerkingen met geselecteerde onderaannemers die exclusief aan GMB verbonden zijn voor een project-, product- of marktcombinatie. De ketensamenwerking is altijd gericht op toegevoegde waarde, een samenspel van een marktconforme prijs en de beste oplossing voor de vraag van de opdrachtgever.

Sinds 1978 leidt GMB als erkend leerbedrijf zelf vakmensen op via de beroepsbegeleidende leerweg (BBL-traject). Direct vanaf de middelbare school komen de leerlingen in dienst met een leerwerkovereenkomst voor de duur van de vakopleiding. De leerling gaat één dag in de week naar school en werkt de overige vier dagen als vakkracht in de ploeg op de diverse projectlocaties. Zo leert hij veel van de ervaren vaklieden en krijgt hij goed zicht op de disciplines binnen de grond-, weg- en waterbouw, het (beton) timmeren en het leidingwerk. De laatste jaren worden er ook veel leerlingen ingehuurd via opleidingsbedrijven zoals SPG Infravak en Civilion, die de leerlingen veel (specialistische) ervaring laten opdoen tijdens de schooldagen.

Vakmanschap: GMB als leerbedrijf

Wim in 't Veld senior startte in 1967 bij het later door GMB overgenomen LBS. Hij heeft de Rotterdamse haven sinds de jaren '60 compleet zien veranderen. Zowel in het Waal- en Eemhavengebied waar LBS haar intrede deed, als op de latere Maasvlakte.

Interview met Wim in 't Veld sr – Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Wim: "Het gebruik van de haventerreinen veranderde door andere vormen van op- en overslag: minder stukgoed en van lieverlee steeds meer containers. Containers met een gewicht van circa 30 ton inclusief lading, werden op de haventerreinen vervoerd door zware heftrucks tot wel 50 ton. Dat had directe gevolgen voor de terreinverharding. Die verharding bestond vroeger vooral uit kinderkopjes, de zogenaamde Rotterdamse keien. Later werden het stelconplaten van twee bij twee meter en 14 centimeter dik. Toen de eerste containers arriveerden, bleek dat de stelconplaten de druk niet aankonden. Een nieuwe verhardingsconstructie was noodzakelijk."

LBS EN GEFUNDEERDE BESTRATING

Wim begon ooit als uitvoerder voor LBS en herinnert zich de ontwikkelingen nog goed: "LBS bestond al sinds 1926, maar groeide na haar intrede in de haven in de jaren zestig stormachtig door te anticiperen op de nieuwe verhardingsconstructie. We losten het probleem met de stelconplaten op door deze te vervangen door gefundeerde bestrating. Zo werden we een begrip in de Rotterdamse haven."

DE DELTA S

LBS timmerde flink aan de weg. Wim: "Ging het in de jaren '60 en '70 nog om terreinen van enkele hectares, in 1982 kregen we van ECT opdracht om op de Maasvlakte 80 hectare containerterrein te bestraten binnen anderhalf jaar. Teveel om met de hand te doen, dus we ontwikkelden een machinale oplossing: een bestaande mobiele kraan uitgerust met een speciale steenlegklem, de Delta S. Hiermee werden de betonstraatstenen per vierkante meter verlegd en wel in een rap tempo. Inmiddels hebben we ruim 11 miljoen m² machinaal aangebracht in havengebieden en distriparken."

OVERNAME DOOR GMB

In 1998 nam GMB LBS over. Wim: "De eerste jaren na de overname merkten we daar weinig van. Pas in 2003 kreeg de integratie gestalte. De bedrijfskleur ging van geel naar blauw, maar de gele driehoek van LBS bleef. Kijk maar naar het GMB-logo. En we bleven een familiebedrijf."

Aanleg complete terreinverharding ECT Delta terminal fase I

Waal-Eemhaven begin jaren '70 terreinaanleg door LBS

Het GMB-verleden in de haven

Laag voor laag containerproof

Wim: "Het innovatieve van het specialisme van LBS was de uiteindelijk 50 centimeter dikke verhardingslaag van zandcementstabilisatie: zand ter plekke gemengd met cement. Bovenop deze laag kwam een splitlaag van 5 centimeter en daar weer bovenop de betonstraatstenen van 12 centimeter dik. Zo maakten we 80 procent van de terminals in het Waal-, Eem- en Merwehavengebied geschikt voor containeroverslag. De Maasvlakte volgde."

Zichtbaar door CSR
Zichtbaarheid in de haven
krijgt GMB ook met de CSR.
Met Centrale Slibverwerking Rotterdam
gaat GMB zuiveringsslibben van de
industrie vergisten en biogas opwekken.

GMB • SPECIAL – maart 2013

GMB: Havenpartner met breed dienstenportfolio

Toen het LBS-geel in de havens overging naar GMB-blauw, was het voor GMB zaak om zichtbaar te blijven. "Dat was in de haven niet vanzelfsprekend", aldus Wim in 't Veld junior (business development), "te meer daar de markt eind jaren '90 sowieso veranderde. Ook dit beïnvloedde de positie van het toenmalige LBS."

Interview met Wim in 't Veld jr – Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

"Denk aan schaalvergroting, overnames en andere technieken", somt Wim op. "Wat niet veranderde: om in de haven te werken, moet je er passen. Er affiniteit mee hebben en de taal spreken. Zowel die van opdrachtgevers als die van hun klanten. Het schip voor de wal bepaalde prioriteit en tempo van onze werkzaamheden op terminals. Zo werd LBS in de haven gevormd."

HAVENDYNAMIEK

"Tussen de imposante schepen en enorme kranen kent de haven zo haar eigen dynamiek", vervolgt Wim. "Hier werken betekent omgaan met de omstandigheden en je verdiepen in wat er speelt. Door interesse te hebben in bedrijven, begrijp je wat ze belangrijk vinden. Met onze ruim 40 jaar havenervaring spelen we zo actief in op wat klanten bezighoudt. Bijvoorbeeld bij de realisatie van de infrastructuur van de APM Terminal op Maasvlakte II."

VAN LOGISTIEK TOT BIO-ENERGIE

GMB blijft in het verlengde van de LBS-historie actief op het vlak van infrastructuur en opslagfaciliteiten. Wim: "Bij de logistieke stromen in het havengebied spelen deze twee elementen nu eenmaal een grote rol. Maar, tegenwoordig zijn we er ook met de andere expertises van GMB aan het werk. Onze kennis op het gebied van water, energie, grondstoffen, proces-

technologie en nieuwe contractvormen kunnen we breed toepassen. Ook in de haven staan immers waterzuiveringsinstallaties en ook hier kunnen afvalstromen worden vergist. Ik hoor dat onze combinatie van kennis bijzonder is. Een 'bouwer' met verstand van bio-energie."

AMBITIEUS

"Al onze technische baggage koppelen aan omgeving, service en innovatie", is volgens Wim de toekomst. "GMB speelt zo in op haventhema's zoals duurzaamheid, veiligheid, synchromodaliteit, co-siting en circulaire economie. Als partner, gericht op toegevoegde waarde."

Familie

De Wimmen zijn, behalve collega's, ook familie: oom en neef. Het was echter een andere oom die Wim jr. in 1998 vroeg om bij het bedrijf te komen, namelijk toenmalig LBS-bedrijfsdirecteur Jan in 't Veld. Echt iets van toen en nu: familielaties op de werkvloer.

Uit de oude doos

“Productiviteit, veiligheid en duurzaamheid,” zegt Frank Tazelaar, directeur APM Terminals Maasvlakte II. “Het waren sleutelwoorden bij het ontwerp, het zijn sleutelwoorden tijdens de bouw, en het zullen sleutelwoorden zijn zodra de terminal operationeel is.”

Interview met Frank Tazelaar – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Realisatie containerterminal APM Terminals Maasvlakte II

DE NIEUWE BENCHMARK

Nog even en dan lopen schepen met 18.000 containers de Rotterdamse haven binnen. In Zuid-Korea worden in opdracht van Maersk Line (zusterbedrijf APM Terminals) momenteel deze grootste containerschepen ooit gebouwd. APM Terminals Maasvlakte II is er vanaf november 2014 klaar voor. Hoogproductief werken is dan cruciaal, zegt Frank: “Schepen moeten varen. Hoe sneller de turnaround, des te profijtelijker is dat voor de reders. En dan niet alleen aan de kade maar over de hele terminal tot en met het bedienen van trucks, treinen en binnenvaartschepen. Op de terminal komen

snelwegen waarover onbemande voertuigen de containers snel vervoeren. Alle processen tot aan de landkant draaien straks op dezelfde hoge snelheid. Dat klinkt logisch, maar is nu vaak niet het geval.”

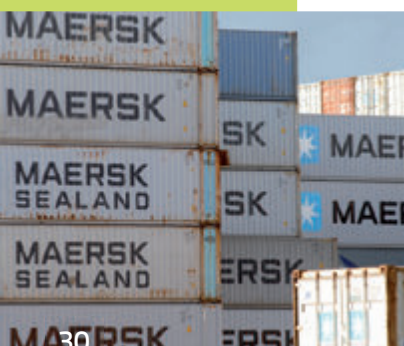
SNEL, GROEN EN VEILIG

Dat APM Terminals Maasvlakte II die belofte kan waarmaken heeft vooral te maken met ICT. De nieuwe terminal is volledig geautomatiseerd. De kraanbewegingen, het verplaatsen van trolleys, het transport op de kade, de opslag, alles gebeurt volautomatisch. Frank: “Dit wordt de nieuwe benchmark. Nergens ter wereld vind je zo’n terminal als deze. We zullen enige tijd nodig hebben om de afstemming te optimaliseren, maar 30 à 40 procent productiviteitswinst gaan we halen.”

Het mooie is dat die vooruitgang in productiviteit niet betekent dat andere eisen met voeten zijn getreden. Integendeel, ook in duurzaamheid worden grote sprongen voorwaarts gemaakt. Frank: “De voertuigen op de kade krijgen een horizontaal liftplatform: dat is efficiënter en we hebben minder voertuigen nodig. Alle equipment in het proces is bovendien elektrisch

Containers Haven Rotterdam

- Aan- en afvoer: 11.877.000 (2011)
- Grootste containerhaven van Europa
- Wereldwijd: 10e plaats (Shanghai: bijna 32 miljoen)

gedreven: minder geluid en energieverbruik. En onze filosofie zetten we op het hele terrein voort. Voor ons kantoor bijvoorbeeld hebben we het BREAAAM-certificaat verworven, een van de hoogste standaarden in duurzaamheid."

Last but not least krijgt ook de veiligheid topprioriteit. Nu al tijdens de bouwfase, maar straks ook als de terminal volop draait. Tazelaar: "In deze sector gaat te veel mis. Containers zijn grote, zware lasten, bij veel terminal-ontwerpen komen die nog met menselijke bewegingen in aanraking. Wij hebben vrijwel volledige segregatie van mens en machine gerealiseerd. Op het merendeel van de hectares komt helemaal niemand, afgezien van een keer een technicus, maar daarvoor zijn er strenge protocollen."

CIVIEL, MATERIAAL, ICT

Hoe heeft APM Terminals zo'n stap voorwaarts kunnen zetten, wetende dat de Rotterdamse Haven niet de eenvoudigste context is om de nek uit te steken, gezien de vele eisen van de autoriteiten? Frank: "Alles staat of valt met een goed ontwerp. We zijn in 2008 begonnen, hebben alle processen tot in detail beschreven en met software gesimuleerd. De daaruit voortkomende eisen hebben we gedetailleerd doorvertaald naar de suppliers. Dat begint met civiel, de basis. Vervolgens heb je equipment. En de echte crux is ICT, waarmee je alle processen stuurt en ondersteunt."

Die vergaande doorvertaling van het ontwerp in bestekken betekent minder armslag voor de leveranciers, ook in het civiele stuk dat door TigER vof wordt uitgevoerd. Frank: "Qua contractvorm zijn we

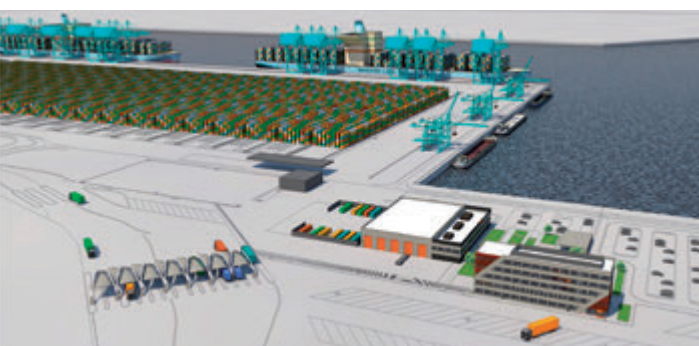

TigER vof

Partners: Imtech, Dura Vermeer, GMB

Realisatie APM Terminal: o.m. verhardingen (428.000 ton CTB), elektriciteitsvoorziening, kraanbanen, riolering, railterminal, bluswaterleiding, hoogspanningskabel, spoorstaven.

vrij traditioneel te werk gegaan, onze industrie is nog niet klaar voor bijvoorbeeld Design & Construct. Dat neemt niet weg dat we continu in gesprek zijn om dingen veiliger, slimmer of goedkoper te doen. Wij werken alleen met partijen die in de samenwerkingsstand staan. Dit werk is 100 procent samenspel, elke supplier is deel van een groter geheel. Wij willen de volledige verantwoordelijkheid voor dat geheel houden, te meer daar we niet alleen een terminal bouwen, maar vooral een business. In deze fase zijn we gefocust op leveranciers, maar naarmate het bouwproces vordert zal het accent in onze aandacht verschuiven naar onze partners in de logistieke keten. Dat klinkt voor de hand liggend, maar vaak worden terminals gebouwd vanuit de mindset 'eerst bouwen, dan business'. Zo doen wij het niet, wij zijn al bezig met het opbouwen van de staande organisatie van de toekomst."

APM Terminals Maasvlakte II

- Oppervlakte: 170 ha (1e fase: 86 ha)
- Oplevering 1e fase door TigER: april 2014
- Terminal operationeel: november 2014
- Capaciteit: 4,5 miljoen containers per jaar
- Kade: 2.800 meter (1.000 meter 1e fase), 20 meter diepgang

Niet-klassieke opdrachtgever

Frank Tazelaar en Gerrit-Jan van de Pol waren studiegenoten in Delft. Frank: "Gerrit-Jan was destijds al bezig met bouwen Nederland. Ver van mijn bed, ik deed procestechnologie. Later realiseerde ik me dat dit hem toen al heeft gevormd. Dat zie ik nu terug bij GMB: niet alleen de bereidheid tot samenwerken, maar ook oprechte interesse in andere partijen, in de omgeving van het werk. Ik verbaas me er vaak over hoe ontzettend reactief de bouwwereld naar opdrachtgevers reageert, vooral naar niet-klassieke opdrachtgevers zoals APM Terminals. GMB is daarin een positieve uitzondering."

Uit de oude havendoos

Aanleg riolering
ECT Home terminal
Rotterdam Waalhaven,
begin jaren '70.

Reconstructie
kade strook en spoor,
Merwehaven
Rotterdam,
begin jaren '70.

ECT Home terminal Rotterdam Waalhaven,
aanbrengen verharding met 12 cm betonstraatstenen -
toen nog handmatig, midden jaren '70.

Plaatsen
gecoate combi put
op terminal
Frans Swartkouw
(nu EBS),
Laurens haven
Rotterdam, 1981.

Aan het werk bij
EMO op Maasvlakte
Rotterdam, 1e gedeelte +
begin 1986, Gasunie
op achtergrond op
terminal.

Aanleg mantelbuisentrac
terminal Delta Sealand op
Maasvlakte Rotterdam,
1990, Kantoor ECT
op achtergrond.

Stroomgoot tegen
bestaande kademuur
ten behoeve van
stroomvoorziening
nieuwe kranen,
terminal Seaport
(later ITR) Merwehaven
Rotterdam, 1997.

Aanleg terrein
Bell Lines
(nu terrein Gevelco),
Brittaniahaven
Rotterdam, eind
jaren '90, autoschip
op achtergrond.

Rengert van de Pol Machineman in hart en nieren

Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Rengert van de Pol

Geboren:	1951, als één na jongste zoon
Loopbaan bij GMB:	1965 – heden
Functie(s):	Gaat na het jubileumjaar afbouwen
	Machinist van verschillende machines
	Vanaf 1973: technische dienst
	Vanaf 1977: directeur van werkmaatschappij
	Midden Betuwe Materieel BV
	Nu: wagenparkbeheer

Rengert hing als klein kind al voorwerpen achter zijn driewieler om het grind bij de oprit te bewerken. Liepen zijn broers er overheen, dan riep hij: "Ga van mijn werk af!" Zo heeft hij nog heel wat herinneringen.

ALLE BEGIN IS MOEILIJK

"Mijn vader zat eens in overleg met een vertegenwoordiger van hydraulische kranen." "Rengert, kun je met zo'n kraan overweg?", vroeg hij mij. Dus ik zei: "Ja, dat denk ik wel." "Ik leerde het vervolgens met vallen en opstaan. Soms gaf ik het bijna op. Op een gegeven moment stonden er twee nieuwe tractoren voor ons huis. Toen zei ik tegen mijn vader dat ik eigenlijk wel weer op zo'n tractor wilde werken, maar daar wilde hij niets van weten. "Wou jij nou op die kraan of ik? Morgen zoek jij die kraan weer op en dan ga je er gewoon op!" Zo gaf hij mij een duwtje in de rug."

"Na drie jaar op de hydraulische kraan kwam er een nieuwe dragline. Daar wilde ik op, maar dat gebeurde niet. Hannes Verwoerd kwam erop en ik kwam op de dragline waar Hannes eerst op zat. Opnieuw vallen en opstaan. Die hele eerste zaterdag dat Hannes mij les gaf, was ik alleen maar bezig om de bak goed neer te leggen; optillen, vasthouden, weg laten lopen en een stukje verderop goed neerleggen. En dan dacht ik 'm eindelijk goed te hebben: viel die bak achterover!'"

WILLY WORTEL

"Zo werd ik wel eens genoemd, omdat ik altijd wel een oplossing had als we ergens tegenaan liepen. Tijdens het reinigen van de leiding tussen Groningen en Delfzijl bijvoorbeeld. Die leiding lag evenwijdig met het Eemskanaal onderaan de voet van de dijk, drie tot zes meter diep. Daar hebben we een zogenaamde klemkist ontwikkeld. Door het gewicht klemde de kist zich vast op de buis. Hij sloot hem waterdicht af en verschaftte ons toegang om de leiding te kunnen reinigen."

"Mijn slogan is altijd: 'twee weten meer dan één'. Tijdens de koffie gooide ik ideeën in de groep. Zo ontstonden er veel mooie dingen."

Hugo Gastkemper,
Directeur Stichting Rioned,
over kosten, kwaliteit en
kwetsbaarheid

“Er zijn grote stappen in samenwerking gezet”

Riool in cijfers

- Totale lengte riolering Nederland: circa 111.000 kilometer
- Levensduur riolering: grosso modo 60 tot 80 jaar
- Jaarlijkse kosten vervanging en relining: circa 1,2 miljard euro
- Met 99,8 procent heeft Nederland de hoogste aansluitingsgraad in Europa
- Gemeenten inspecteren jaarlijks gemiddeld 7 procent van het rioolstelsel
- Gemeenten reinigen jaarlijks gemiddeld 10 procent van het rioolstelsel

Interview met Hugo Gastkemper – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Om de waterketen echt als keten te laten werken, is samenwerking noodzaak.

Samenwerking tussen gemeenten en waterschappen en tussen overheden en marktpartijen.

De vorming van 60 regio's, over de gemeentegrenzen heen, is een grote stap vooruit.

"Want", zegt Hugo, "effectief samenwerken in de keten begint aan de opdrachtgeverskant."

WERKEN AAN DE DRIE K'S

En mijlpaal op weg naar effectiviteit is volgens Hugo het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is gesloten door rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven: "Er is nu een landsdekkende, structurele en bestuurlijk gedragen samenwerking. Er zijn ruim 60 regio's gevormd, 60 samenwerkingsverbanden, met drie doelen: kosten beheersen, kwaliteit behouden, en de personele kwetsbaarheid verminderen door taakverdeling en instroom van goed geschoolde vakgenoten."

Zo lekker als dat klinkt – drie k's – zo lastig is de realisatie. Een beleid dat meerdere sporen volgt is de oplossing, zegt Hugo: "In de eerste plaats kunnen we besparen door schaalvergroting en efficiencyverbetering. Maar dat levert relatief niet veel op. Belangrijker is het tweede spoor: doordachter en slimmer investeren. Niet vanwege normen, maar op basis van prestaties en risico's besluiten tot onderhoud, renovatie of vervanging van een riool of zuivering."

Maar met techniek alléén kom je er niet. Hugo: "Ook belangrijk is de vraag: wat willen we als samenleving met water? Het heeft geen zin om het asset management prima te regelen als we mensen niet meekrijgen in een gedragsverandering. We moeten bijvoorbeeld duidelijk maken dat het niet erg is als er water op straat staat, zolang er maar geen overlast is; water op straat is soms niet het probleem, maar juist de oplossing. Dat geldt ook voor het doorspoelen van restproducten die het riool aantasten: als we uitleggen wat het effect is, is er begrip. Dat werkt nog beter als we mensen motiveren om bepaald gedrag te vertonen, bijvoorbeeld door ze te belonen. Onze campagne Vet, recycle het! beweegt mensen bakolie en frituurvet in te leveren, bijvoorbeeld bij de sportvereniging die er geld voor krijgt, zodat het gebruikt kan worden om biobrandstof te produceren."

PROBLEMEN ÉN OPLOSSINGEN DELEN

Hugo is een optimist. Hij denkt dat op beide trajecten – riooltechniek en beïnvloeding van publieke opinie – veel bereikt kan worden: "Juist doordat die samenwerking eindelijk van de grond komt kunnen we het samen oppakken. Op die manier kunnen we ook een dreigend tekort aan vakmensen pareren. Daarbij moet ik wel zeggen dat het kortetermijndenken en de voortdurende bezuinigingen in de sector het behoud van vakmanschap belemmeren."

Die kanttekening is een steentje dat Hugo in de vijver gooit, feit is dat de stappen die gezet zijn hem hoopvol stemmen: "Er wordt veel beter nagedacht over nut en noodzaak van investeringen. En nu het Bestuursakkoord er ligt, kan de samenwerking met het bedrijfsleven beter vorm krijgen. Er is behoefte aan slimme en efficiënte oplossingen, een uitdaging die innovatieve bedrijven aankunnen. Juist daarin werpt samenwerking vruchten af. Om zulke processen vlot te trekken biedt Rioned onder meer kenniscoaches aan die lokaal beheerders en bestuurders ondersteunen bij het opzetten van doelmatig waterbeheer. En Rioned is met kennisinstituut Stowa proeftuinen gestart voor onder meer risicogestuurd rioolbeheer. We brengen denkkraft, mensen, geld en middelen in contact met de professionals om problemen te tackelen."

Vanzelf gaat dat veranderproces niet. Hoeft ook niet, wat Hugo betreft: "Het is beter om kleine vorderingen te maken die samen echt grote stappen vormen. Als je dat in één keer wilt doen, leidt dat vaak tot stagnatie. Er is een andere mentaliteit nodig, andere werkprocessen, andere mensen misschien. Dat is een zoektocht, maar volgens mij wel het innovatiemodel van de toekomst: deel het probleem en deel de oplossing."

Benchmark Rioleringszorg 2013

Er is een landelijk dekkend beeld van de staat van het waterbeheer en de riolering. Sinds 2001 voert Stichting Rioned periodiek onderzoek uit. Hugo: "Elke gemeente krijgt een foto van de eigen situatie, in vergelijking met andere gemeenten. De benchmark van 2010 leerde dat er geen grote vervangingsachterstand is en dat het riool in Nederland er over het algemeen goed bij ligt. Duidelijk is wel dat het tempo van vervanging of renovatie omhoog moet, omdat de riolering die kort na de Tweede Wereldoorlog is aangelegd en die het grootste deel vormt, langzamerhand veroudert. Dat bevestigt de nieuwe benchmark vermoedelijk."

Strakke regie in de openbare ruimte

Rioned propageert het combineren van werk in de ondergrond.

Werkzaamheden aan het riool zijn doorgaans de aanjager.

Hugo: "Rioolvervanging zou altijd gecombineerd moeten worden met wegvernieuwing en herinrichting van de openbare ruimte. Andere gebruikers van de ondergrond moeten daar in meegaan, waaronder telecombedrijven die nogal eens de eigen gang gaan. Een strakke regie van werken aan en in de openbare ruimte levert maatschappelijk voordeel op."

Herman Goulloze over de ontwikkelingen in rioleringstechniek:

“ECHT PARTNERSHIP IS GEWENST”

In 2002 nam GMB de firma Goulloze over, al jarenlang partner van GMB, gespecialiseerd in rioolreiniging en afvalverwerking. Een succesvol bedrijf dat fors groeide. Paradoxaal genoeg was die groei voor directeur Herman Goulloze precies de reden om vijf jaar na de overname zijn biezen te pakken.

Interview met Herman Goulloze – Tekst/foto's: Ruud Slierings

“Ik ben een man van de techniek”, zegt Herman Goulloze, die in 1983 als 21-jarige het bedrijf van zijn plotseling overleden vader overnam. “Door het succes en de groei van het aantal medewerkers werd ik steeds meer manager. Dat wilde ik niet. Vandaar de verkoop aan GMB. Ik bleef er werken, maar ondernemersbloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik ben in 2008 weer voor mezelf begonnen en heb nu een technisch adviesbureau. GMB is een van de grote klanten.”

GROTE STAPPEN

Los van de bedrijfsmatige vorm waarin de relatie tussen Goulloze en GMB gegoten was, de samenwerking tussen beide partijen is sinds het begin van de jaren '80 een constante geweest: “We vormden een prima koppel: GMB de inspectie, wij de reiniging, en samen de renovatie. Een soort gentlemen's agreement, we werkten op basis van vertrouwen.”

Zo heeft Herman nogal wat ontwikkelingen in de rioolsector meegemaakt: “De techniek van het reinigen is amper veranderd. Voertuigen zijn moderner, pompinstallaties sterk verbeterd, de reiniging gebeurt effectiever, recycling van het gebruikte water, maar de systematiek is gelijk gebleven. De grote innovatie heeft plaatsgevonden in de inspectie met camera's: van binnenuit bepalen wat de conditie van een riool is. En in het verlengde daarvan: ondergrondse renovatie. Tegenwoordig hanteert GMB supermoderne technieken met UV-licht, kousen die in het riool uitharden.”

Een andere stap voorwaarts is in de afvalverwerking gezet: “Vroeger werd de zanderige massa die overbleef na de reiniging neer geknikkerd op een door de gemeente bepaalde plek. Wij zijn begin jaren '90 als eerste bedrijf in Nederland op een overdekte locatie begonnen met de inzameling ervan en het geschikt maken voor hergebruik: composteren, zodat de afvalstoffen een tweede leven konden krijgen in bijvoorbeeld geluidswallen.”

De Smeerpijp

Herman: “In een Design & Construct-aanbesteding hebben we een oplossing gevonden voor het reinigen van een oude persleiding van Groningen naar de Waddenzee. Die was in 1980 gesloten, tot 2005 was er niet meer naar omgekeken.

De leiding - ‘De Smeerpijp’ - bevatte veel troep van chemische bedrijven. Bewoners zouden vergiftigd

zijn, muizen met vier oren, koeien met een melkprobleem. GMB heeft een systematiek bedacht, gebaseerd op ons TRC-concept. We hebben een mobiele unit voor de recycling van het spoelwater gebouwd en daarmee in anderhalf jaar tijd de 28 kilometer leiding schoongemaakt. Het was eerst lastig om de opdrachtgever te overtuigen, maar het is uiteindelijk een zeer succesvolle operatie geweest waar iedereen supertevreden over was.”

Enkele GMB-innovaties in riooltechniek

- **VACUÛM SLIB ONTWATERING (VSO).** Afvalwater inzamelen en het slib ontwateren op locatie. Een innovatieve technologie, ontwikkeld in de jaren '90 door firma Goulooze en GMB, door GMB in de markt gezet en uiteindelijk verkocht aan een afvalverwerkingsbedrijf.
- **RIOFIT.** Een dienstverleningsconcept, als antwoord op de groei van het aanbestedingsbeleid. Het is een full service onderhoudsprogramma dat het mogelijk maakt om de 'kale' relatie opdrachtgever-opdrachtnemer te ontstijgen.
- **TANKLOOS REINIGEN (TRC).** Een duurzame innovatie die het niet gered heeft. Reinigen met één voertuig in plaats van twee. De complexiteit van de techniek maakte het duur. Bovendien brak de crisis uit in de tijd van de marktintroductie, en was de sector niet klaar voor dit concept (het vereiste een andere aanbestedingsvorm, waarin gemeenten en waterschappen kosten zouden moeten delen).
- **GLASVEZEL VERSTERKTE KUNSTSTOFKOUS.** Innovatieve techniek om scheuren en breuken in riolen te herstellen. In het verlengde daarvan: de WinLiner, die renovatie van kleinere aansluitingen op het hoofdriool met een kunststofkous mogelijk maakt.

WAAR EEN WIL IS...

Een ontwikkeling waar Herman minder over te spreken is, is de aanbestedingscultuur die de sector in zijn greep heeft gekregen: "Tot een jaar of tien geleden kwam 95 procent van het werk uit een-op-een opdrachten. Nu is dat omgedraaid: 95 procent is aanbesteed werk, schat ik. Dat is geen goede ontwikkeling, het belemmert vernieuwing. De klant is weg, er is een opdrachtgever voor teruggekomen. De prijs is allesbepalend, terwijl juist echt partnership gewenst is waarin kennis gedeeld wordt, je samen naar oplossingen zoekt en er meer ruimte is voor innovatie. Bijvoorbeeld bij de inspectie van leidingen en riolering kunnen bedrijven en overheden meer samen doen. Of bij het mogelijk maken van innovaties als het tankloos reinigen, waarbij een andere kostenverdeling gehanteerd zou moeten worden."

Des te opvallender dat GMB en Herman toch nog aardig wat innovaties in de markt hebben gezet: "Zeker, dat is ook echt een sterk punt van GMB: niet opgeven. Als er geloof in de mogelijkheden is, wordt er alles aan gedaan om het voor elkaar te krijgen."

HET LOGO VAN GMB

Albert van de Pol: "Vroeger heette ons bedrijf 'G.J. van de Pol en Zn.' Daarna werd het 'Aannemersbedrijf van grond-, weg-, en waterbouwkundige werken Midden Betuwe'. Toen we groeiden, leek een andere bedrijfsnaam ons beter. We twijfelden tussen 'Midden Betuwe Groep' of 'Groep Midden Betuwe'. Uiteindelijk kozen we het laatste. Wat de doorslag gaf was het logo dat we in gedachten hadden. We wilden MB bovenop de G óf de G bovenop MB. Als je MB bovenop de G zou zetten, leek het net alsof MB eraf zou rollen. Toen kwam de G dus bovenop en werd het Groep Midden Betuwe."

M.B. MIDDEN-BETUWE B.V.

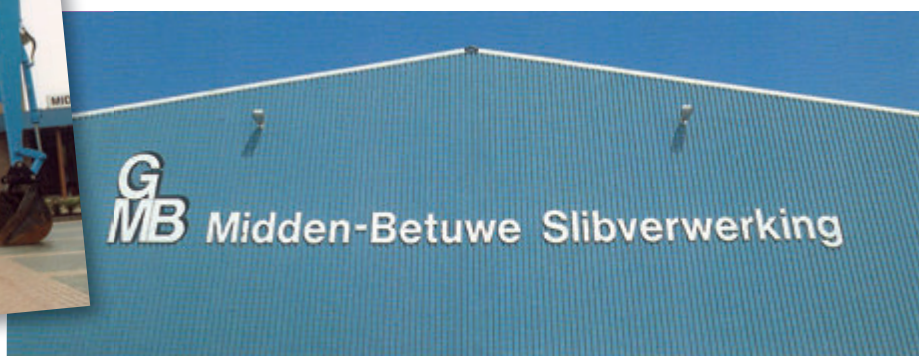
Aannemersbedrijf van grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Logo 2003 met toevoeging van de bedrijfsnamen

Het huidige logo dateert van 2006. De bedrijfsnamen hebben plaats gemaakt voor de belofte die GMB wil uitstralen

Brancheorganisaties

GMB heeft altijd een actieve rol gespeeld in de verschillende brancheorganisaties binnen de sector. Vertegenwoordigers van GMB participeerden in diverse commissies en werkgroepen. In het verleden was Teunis van de Pol bestuurder bij de VAGWW, Arend van de Pol vervulde diverse bestuursfuncties bij de NVWB en de WAC en Jaap Roele was jaren bestuurslid bij de NVWB. Na de herstructurering van de brancheorganisaties binnen Bouwend Nederland werd Gerrit-Jan voorzitter van de sectie Infra Midden en Michel Dijk werd bestuurder van de vakgroep Civiele

Betonbouw. Inmiddels vervult Edwin van de Poel die functie. Ook binnen Bouwend Nederland leverde GMB een actieve bijdrage aan verschillende commissies. Verder is GMB actief lid van de Vereniging Afvalbedrijven, zowel in de sectie slibverwerking als in de sectie rioolbeheer. Tenslotte vervullen GMB-ers bestuursfuncties bij de verschillende bedrijvenkringen in de vestigingsplaatsen, bij de Kamer van Koophandel en namens VNO-NCW. De maatschappelijke betrokkenheid en oog voor het gezamenlijk belang is nauw verbonden met de historie van GMB.

VNO NCW

Procestechnologie

Het reinigen van afvalwater, het vergisten van organische stromen en het composteren van zuiveringsslib zijn voorbeelden van fysische, chemische en biologische processen waarmee GMB dagelijks te maken heeft.

Functionaliteit is een belangrijke voorwaarde binnen de activiteiten voor opdrachtgevers in de waterketen. De condities rondom processen moeten op een zo goed mogelijke wijze kunnen plaatsvinden. De keuze voor het soort proces bepaalt bijvoorbeeld hoe een zuivering moet worden ontworpen en geconfigureerd. De constructie, internals en aansturing zorgen ervoor dat het proces goed kan functioneren zodat de functionele doelstelling kan worden behaald.

Hiervoor is bijzondere kennis en vooral ook veel ervaring nodig. Een meer abstracte procesbenadering wordt ingezet om te kunnen ontwerpen en tot conceptmatige oplossingen te komen. Toegepaste kennis is essentieel om de processen en hiermee gemoeide effecten op een goede manier aan te sturen en vooral ook aan de gang te houden. Denk hierbij aan de productie van bijvoorbeeld voldoende schoon water, biogas, goed gedroogd biogranulaat of struviet.

GMB investeert inmiddels al vele jaren in (toegepaste) procestechnologie. Dit gebeurt bij GMB BioEnergie B.V. maar inmiddels ook binnen GMB Civiel B.V. met het oprichten van de afdeling Procestechnologie. Door het goed uitwerken en procesmatig doorgronden van functiegerichte projecten sluit GMB steeds beter aan bij de doelstellingen en wensen van klanten.

GMB is al sinds 1984 actief op het gebied van rioolinspectie. Martie van den Brink heeft alle ontwikkelingen meegemaakt. In de markt, maar ook in de techniek.

Interview met Martie van den Brink – Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Rioolinspectie: van zwart/wit naar kleur naar 3D

Martie: "Ik begon in '84 als assistent operator op Bus 1. We werkten met een zwartwitcamera, maar Bus 2, die in '86 kwam, had al een kleurencamera en bovendien een elektrische haspel. Bus 4 had een explosievrije camera, zodat we ook in de petrochemische industrie konden werken. Inmiddels zijn we toe aan de zeventiende bus. We hebben nu in totaal zeven inspectiebussen, waarvan er eentje een 3D-camera heeft."

COMPUTERS...

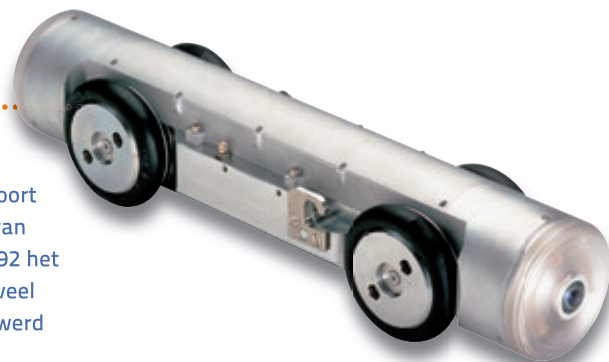
"Natuurlijk gaat het niet alleen om de camera's," zegt Martie. "Een andere verbetering is dat je niet meer zelf de rioolput in hoeft om de camera te plaatsen. Maar, wat voor mijzelf nog wel de grootste verandering is geweest, is de komst van de computer. Op de MTS had ik helemaal niet met zo'n ding leren werken. Ik had een slapeloze nacht toen Niels de Kleyn me vertelde dat ik vanaf de volgende dag met een computer op mijn bus moest werken. Hoe vaak ik wel niet met mijn bus naar een telefooncel ben gereden om GMB te bellen met een vraag... Uiteindelijk heb ik het wel geleerd hoor, ik heb zelfs ruim twee jaar binnen gewerkt als planner. Daarna ben ik weer op de bus gegaan, want inspecteren is toch meer mijn ding."

TROTS

"We hebben veel te bieden aan rioolbeheerders", vindt Martie. "We zijn heel sterk in inspectie en advies en de laatste jaren groeien we ook hard op het gebied van renovatie. Het is dus het hele pakket dat we kunnen bieden."

Inspectie graag!

In de jaren tachtig en negentig draaide de bouw goed. Daar kwam voor GMB veel werk uit voort omdat riolering van nieuwbouw aan de gemeentes moest worden opgeleverd door middel van een inspectie. Toch begon het inspectiewerk voor GMB pas echt te lopen toen het Rijk in 1992 het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) instelde. Gemeentes moesten nu jaarlijks aangeven hoeveel geld zij nodig hadden voor het onderhoud van hun rioleringen. De kwaliteit van rioleringen werd dus belangrijk gemaakt.

Uit de oude doos

DE AFGELOPEN 25 JAAR IS HET RIOOLBEHEER PROFESSIONELER GEWORDEN. GOED UITGEVOERDE INSPECTIES LEVEREN EEN SCHAT AAN WAARDEVOLLE INFORMATIE OP, DE BASIS VOOR ADVIES, ONTWERP EN UITVOERING VAN MAATREGELEN. DOEL: BEHOUD VAN KWALITEIT. OOK DE RENOVATIE-TECHNIEKEN ZIJN DUSDANIG VERBETERD DAT SNEL EN MET EEN MINIMUM AAN OVERLAST ZWAKKE PLEKKEN HERSTELD KUNNEN WORDEN. GEEN VUILTJE AAN DE LUCHT, ZOU JE DENKEN.

INSPECTEREN BEOORDELEN PLAN MAKEN UITVOEREN

Interview met Rogier van Alphen – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Toch is een kritische noot op zijn plaats vindt Rogier van Alphen, Senior Adviseur Renovatie Riolerings bij Grontmij: "Een gemeente moet zorgen dat het primaire riool in orde is, want als dat instort heb je een probleem. Feit is dat nog veel gemeenten dat niet

beseffen en niet op de hoogte zijn van de kwaliteitstoestand van het riool. Ze hebben de inspectiedata, maar weten niet welke stappen nodig zijn om zwakke plekken te herstellen. Dat is een groot risico."

DATAKERKHOF

GMB en Grontmij werken al ruim 25 jaar samen, aanvankelijk in het inspectiewerk, later ook bij renovaties na aanbestedingen bij opdrachtgevers als gemeenten en waterschappen. Beide partijen kunnen lezen en schrijven met elkaar.

Rogier: "Een jaar of tien geleden kwam rioolrenovatie op gang, in eerste instantie totaal relinen (= een 'kous' aanbrengen), later ook deel-relinen. Er waren nog niet zoveel aannemers die dat toen deden. GMB stapte er ook in, zodat onze samenwerking in ontwikkeling en innovatie kon worden verbreed. De laatste zes à zeven jaar is het renovatiewerk volwassen geworden."

Dat rioolrenovatie/relining nu serieus genomen wordt, komt omdat het meestal goedkoper is dan vervanging. Bovendien is er minder overlast in de openbare ruimte. Gemeenten zijn wakker geschud. Rogier: "Er werd al veel geïnspecteerd, de basis voor de gemeentelijke rioleringsplannen. Maar met de resultaten werd weinig gedaan, waardoor een stuwmeer van mappen en videobanden ontstond. Effectief rioolbeheer beslaat vier fases: inspecteren, beoordelen/advies uitbrengen, ontwerp/bestek maken en maatregelen uitvoeren. De eerste stap was verplicht. Of men er verder iets mee deed, moest elke gemeente voor zich weten. En omdat de capaciteit vaak ontbrak, belandden die inspectiegegevens op het datakerkhof."

De afgelopen jaren is dat dus verbeterd: "Men ziet de noodzaak van effectief beheer in. Probleem is dat de rioolbeheerder nog vaak achter de feiten aanloopt, ook omdat er bij veel gemeenten sprake is van structurele onderbezetting. Steeds meer gemeenten kiezen daarom voor de regierol: ze besteden naast de inspectie ook advisering, ontwerp, bestek en uitvoering uit. Het is als met het schilderen van je huis. Als je dat zelf wilt doen maar je stelt het steeds uit vanwege tijdgebrek, ben je op een gegeven moment te laat en kun je de kozijnen vervangen. Besteed je het uit, dan weet je zeker dat het gebeurt en behoud je de kozijnen."

Grontmij en GMB

GMB had vroeger inspectiebussen waar je naamplaten aan de zijkant kon inschuiven. Dan leek het alsof Grontmij aan het werk was. Rogier: "Wij hadden besloten niet zelf de inspectiemarkt op te gaan. Wij huurden die bussen, in eerste instantie alleen met chauffeur, later ook met operators van GMB. Ik reed wel eens door de wijk waar zo'n team aan het werk was, en dan waren ze vergeten die Grontmij-bordjes aan de zijkant erin te schuiven. Dan hing ik gelijk aan de telefoon: de borden!"

MEER VOOR MINDER

De laatste stap - de uitvoering - is bij gedegen voorwerk en een goed bestek dan niet zo moeilijk meer. Er komt steeds meer werk op de markt, en die markt heeft zich, mede daardoor, ontwikkeld tot een professionele en innoverende bedrijfstak. De kennis van kunststoffen en sleufloze graaftechnieken is enorm toegenomen: er kan meer en de prijzen zijn scherper. Rogier: "Relinen is een innovatieve en kostenbesparende techniek die steeds vaker wordt toegepast als alternatief voor vervangen. Gemeenten kunnen met minder middelen - financiën en menskracht - hetzelfde doen. Kortom: kansen voor marktpartijen om gemeenten te ontzorgen."

Van belang is wel dat het rioolbeheer gezien wordt als een proces waarin meerdere partijen en overheden samenwerken. Rogier: "De relatie tussen ingenieursbureaus en aannemers is volwassener geworden. Die samenwerking is cruciaal voor het bedenken en ontwikkelen van nieuwe toepassingen. Daardoor kunnen wij onze opdrachtgevers goed adviseren en kunnen we ook de kennis en innovatiekracht in de markt beter benutten. De opdrachtgever weet dat zijn riool na renovatie weer minimaal 50 jaar mee kan."

Sexy vak?

Er komt steeds meer besef voor het belang van effectief rioolbeheer. Het gaat de goede kant op. Rogier: "Maar er is een probleem dat indirect een rol speelt: onderschatting van het werk. Dat is van invloed op hoe gemeenten ermee omgaan en belemmert ook de nieuwe instroom van mensen die het vak lokaal kunnen vormgeven. Dat is een punt van aandacht voor de toekomst: hoe kunnen we jonge mensen bewegen voor deze sector te kiezen?"

Jubileum 35 jaar

Teunis van de Pol Persoonlijk onmisbaar in de uitvoering

Tekst: Dorien ter Veld

In 1967 werd Teunis, die op dat moment druk was als uitvoerder op een project in Warnsveld, opgeroepen voor militaire dienst. Hij zou deel uitmaken van lichte 1968. Dit kwam slecht uit voor het groeiende familiebedrijf. Er kon niemand gemist worden.

Teunis van de Pol

Geboren:

Loopbaan bij GMB:

Functie(s):

Overleden:

1947, als vierde zoon

1965 - 2004

Met name in de uitvoering,

in de jaren '80 directeur uitvoering,

later bedrijfsdirecteur Midden-Betuwe

en ten slotte bedrijfsdirecteur

Douw Wegenveld

11 februari 2013

Aan Hare Majesteit de Koningin
der Nederlanden,
te
Soestdijk.

Heeft met verschuldigde eerbied te kennen, van de Pol, Gerrit-Jan, wonende Dalsweg 51 te Opheusden, aannemer van grondwerken;

dat hij op 10 mei 1967 ten behoeve van zijn zoon Teunis, nr. 47.05.26.396, een aanvraag om vrijstelling van dienst wegens persoonlijke onmisbaarheid heeft ingediend;

dat bij de beschikking van de Minister van Defensie d.d. 21 februari 1968, nr. 47.05.26.396 de gevraagde vrijstelling is geweigerd;

dat hij zich veroorlooft tegen deze beschikking beroep aan te tekenen;

dat zijn bedrijf bestaat uit het aannemen van grondwerken; en mede een landbouwbedrijf (7 h.a. weiland, 2 melkkoeien, 8 varzen, 100 schapen)

dat dienstplichtige is tewerkgesteld op het eerstgenoemde bedrijf;

dat hiertoe op zijn bedrijf aanwezig zijn 1 dragline, 1 hydraulische kraan, 1 bulldozer, 7 tractoren met toebehoren, terwijl nog gehuurd zijn 3 draglines, 4 hydraulische kranen;

dat zijn personeelsbestand bestaat uit een vaste kern van ± 24 werknemers; daarenboven 15 personen van een onderaannemer;

dat zijn dienstplichtige zoon momenteel is tewerkgesteld als uitvoerder naast een hoofdvoerder op een werk te Warnsveld;

dat dit werk nog ongeveer 1 jaar zal duren;

dat het werk van dienstplichtige niet kan worden waargenomen door andere in het bedrijf werkende personeelsleden;

dat evenmin "van buiten" een uitvoerder kan worden aangetrokken;

dat zijn bedrijfsresultaten momenteel gunstig zijn, daarbij gelet op de grote investeringen in de groeiperiode van zijn bedrijf;

dat evenwel in 1966 een verlies is geleden van f 45.000,- i.v.m. een faillissement van een aannemer;

dat deze achterstand moet worden weggevoerd;

dat hiervoor zijn zoon zich volledig inzetten, daar zij arven overtuigd zijn dat zij voor hun eigen belang werken;

dat het werken met eigen personeel ongetwijfeld in de gegeven omstandigheden goedkoper is;

Oprichter Gerrit-Jan van de Pol liet het er niet bij zitten. Op 10 mei 1967 diende hij een verzoekschrift in bij de minister van defensie. Hij verzocht om vrijstelling voor zijn zoon wegens 'persoonlijke onmisbaarheid'. In februari 1968 kwam het bericht dat het verzoek niet werd gehonoreerd.

AAN DE KONINGIN...

Vader Van de Pol gaf zich niet zomaar gewonnen.

In maart 1968 stelde hij beroep in. Bij de Koningin!

Hierop kwam geen reactie, dus in juli 1968 ging Teunis in dienst. In juli 1969 zwaaide hij af.

DRUK, DRUK, DRUK!

Een jaar later, toen het hele bedrijf druk was met opeenvolgende werken aan de Slinge, werd Teunis opgeroepen voor herhaling. Dit kwam natuurlijk wederom slecht uit. Het bedrijf groeide en groeide en Arend lag met de ziekte van Pfeiffer in het ziekenhuis. Omdat Teunis niet gemist kon worden, ging er opnieuw een brief de deur uit naar de minister van defensie. Het antwoord op dit verzoek om vrijstelling liet te lang op zich wachten. Er zat niets anders op: Teunis zou zich gewoon moeten melden.

WAT NU?

De familie zag het niet zitten. Na overleg werd besloten dat vader dan maar moest gaan, in plaats van Teunis. Zo gezegd, zo gedaan. Gerrit-Jan van de Pol vertrok richting Ossendrecht en meldde zich: "Hier ben ik, in plaats van mijn zoon Teunis. Ik wil alles doen; piepers jassen, afwassen, wat dan ook. Schieten heb ik niet geleerd, maar mijn zoon kan echt niet zelf komen." De ruil werd niet geaccepteerd en de dikke kist sigaren die vader bij zich had ook niet. Hilarisch vonden ze het wel. Zoiets hadden ze nog nooit meegemaakt!

EIND GOED...

Gelukkig bleek de algehele vrijstelling voor Teunis van de Pol al geregeld te zijn. Vader Van de Pol maakte dus rechtsomkeert en reisde terug naar Opheusden. Toen hij thuiskwam, was de verlossende brief daar net bezorgd.

dat het vervullen van de dienstplicht door mijn zoon, na de voorafgaande tegenslag, wederom een aderlating voor mijn bedrijf zal zijn;

dat dus, mede gelet op het feit dat een vervanger niet is te krijgen, de uitoefening van mijn bedrijf ernstig wordt gesteggereerd, als mijn zoon de dienstplicht moet vervullen; redenen, waarom hij U verzoekt aan zijn zoon Teunis alsnog vrijstelling te verlenen.

Opheusden, 8 maart 1968.

't Welk doende,

Visie Afvalwaterketen 2030 plaatst piketpalen voor verandering

Nuttig, bruikbaar, kansrijk

Afvalwater. Het was altijd een last, het moet een lust worden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen zetten de komende twee decennia stappen om de omgang met afvalwater drastisch te veranderen. Er is een routekaart, nu komt het erop aan succesvol naar de bestemming te navigeren.

Interview met Pieter de Bekker – Tekst/foto's: Ruud Slierings

"Belangrijkste succesfactor is durf," zegt Pieter de Bekker, directeur bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en projectleider Afvalwaterketen namens de Unie van Waterschappen. "Bestuurders van waterschappen en gemeenten moeten de nek uitsteken, risico's delen, voor lief nemen dat niet elke innovatie direct geld oplevert. Niet: weg ermee, maar: doe er wat mee."

ECONOMISCHE WAARDE

De ambities die in de 'Visie Afvalwaterketen 2030' zijn verwoord, zijn helder. Waterschappen en gemeenten willen afvalwater omzetten in bruikbare grondstoffen, energie en schoon water door ketens en kringlopen te sluiten. "Niet alleen uit maatschappelijk belang", zegt Pieter, "maar ook vanuit economische waarde. Afvalwater vertegenwoordigt waarde, die willen we beter benutten."

Met name het winnen van grondstoffen – fosfaat, cellulose, micro-organismen – is een traject waarin veel te winnen valt. Dat is dan ook stap één: eerst kijken wat er aan grondstoffen uit te halen is, want als je het eerst in de biovergister stopt voor energieproductie kun je er daarna niets meer mee. Pieter: "We denken dat er meer waarde uit grondstoffen te halen is dan uit energie. Bovendien is de technologie van het winnen van energie uit zuiveringsresidu al vergevorderd. Aan de andere kant is de routekaart niet in beton gegoten, de exacte richting zal gaande het proces blijken."

DENKKRACHT VAN DE MARKT

Cruciaal voor het welslagen is – hoe kan het anders – samenwerking. Tussen gemeenten en waterschappen, al was het maar om het afvalwatersysteem werkelijk als één geïntegreerd systeem te kunnen benaderen. Maar ook samenwerking met Stowa, de stichting die toegepast wateronderzoek verricht, het laboratorium

Wetsus ('de kraamkamer') en universiteiten. En uiteraard met het bedrijfsleven: "Wij zijn als launching customer katalysator voor innovaties. Het bedrijfsleven is rijk aan ideeën, gericht op de toepassing. Waterschappen zijn gewend om in de ontwerp- en bestekfase vooral met ingenieursbureaus te werken, maar daarmee benutten we onvoldoende de denkkraft van de markt. Dat kan anders. Voor bijvoorbeeld het nieuwe gemeentelijk Oud Kamerik van de Stichtse Rijnlanden hebben we een Design & Construct-overeenkomst met GMB gesloten: daarmee geven we controle deels uit handen, maar heeft GMB er alle belang bij om de eigen innovatiekracht maximaal te benutten. Zo'n open en integrale manier van samenwerken hebben we in dit transitieproces naar een duurzame afvalwaterketen absoluut nodig."

150 jaar omgang met afvalwater

- midden 19e eeuw: eerste rioleringsystemen in Nederland
- begin 20e eeuw: eerste zuiveringsinstallaties (vloeiervelden)
- na 1970: wet oppervlaktewater: eerste awzi's
- begin 21e eeuw: energie halen uit reststoffen
- vanaf 2012: afvalwater levert grondstof en energie op

Bijzonder jubileum

Rengert 40 jaar bij GMB

Rengert van de Pol is altijd een echte machineman geweest. Dol op alles op wielen, maar vooral op draglines. Op zijn 40-jarige jubileum werd hij enorm verrast.

Rengert: "Als je het hebt over dingen die ik nooit zal vergeten... In 2005 was ik 40 jaar bij GMB. We vierden het in Harderwijk, waar het opleidingscentrum voor machinisten en monteurs zit. Gerrit-Jan (Teunis-zoon) sprak me toe, maar ik dacht steeds dat ik iets hoorde. Het geluid werd harder en harder. Een dragline, zeker weten! Ik raakte behoorlijk afgeleid. Zo erg zelfs dat Gerrit-Jan zei: "Zeg, mag ik je aandacht? Ik praat tegen je." Maar ik keek alleen maar naar buiten.

Ineens zag ik de bak van de dragline voor het raam bungelen en... ik herkende hem! Wij maakten vroeger zelf van die bakken. Toen was het duidelijk. We liepen allemaal naar buiten en daar stond de dragline die GMB in 1973 kocht: een Ruston Bucyrus 22RB super. Het was bijna te mooi om waar te zijn. De kraan die ik in 1983 zelf had verkocht, kreeg ik nu cadeau."

Toevallig?

"Het is een mooi verhaal, hoe dit gegaan is", vindt Rengert. "De heer Ridderikhof van Kuiken NV had de kraan bij toeval teruggevonden terwijl hij research deed naar de historie van machines. Hierover gaf hij op mijn jubileum een toespraak. Via via had hij begrepen dat er in Den Dolder een Ruston Bucyrus stond. Hij ging kijken en zag dat deze Ruston van buiten de originele kleuren had, maar dat hij van binnen blauw was. Toen de dealer bevestigde dat de kraan van GMB was geweest, belde Ridderikhof met Roel van Zetten (materieelplanner bij GMB), die weer overlegde met Gerrit-Jan. De kraan werd gekocht. Ze hadden nog net genoeg tijd om hem ook van buiten weer in de GMB-kleur te laten spuiten."

Rengert: "Dit cadeau doet me echt wat en ik gebruik hem goed. Momenteel staat hij bij het smalspoormuseum in Randwijk. Natuurlijk, als GMB hem ooit nodig heeft en ze zoeken nog een machinist..."

HET SAMENWERKINGSMODEL WAAR GMB ZICH AL JAREN HARD VOOR MAAKT: MET KETENPARTNERS EEN PROJECT VAN BEGIN TOT EIND VORMGEVEN EN REALISEREN. OOK OPDRACHTGEVERS KRIJGEN HIER STEEDS MEER OREN NAAR. GELUKKIG MAAR, WANT HET IS DÉ KANS VOOR DE UITVOERENDE KETENPARTNERS OM TE LATEN ZIEN WAARTOE 'DE MARKT' IN STAAT IS.

Ketensamenwerking leidt tot betere en innovatievere oplossingen

'ELKAARS EXPERTISE

Ketensamenwerking – Tekst/foto's: Ruud Slierings

Marcel Rep

Directeur Water Imtech

"Alle partijen brengen hun expertise in. Door die gezamenlijkheid kun je vanuit het belang van de klant tot de allerbeste oplossing komen."

George Onderdelinden

Projectdirecteur Royal HaskoningDHV

"Natuurlijk is er een scheidslijn tussen ieders verantwoordelijkheid. Maar in de combinatie van expertises schuilt de kracht."

Freek Kramer

Projectdirecteur Witteveen + Bos

"Het perspectief is een veranderende markt: we gaan nauwer in projecten samenwerken. Daarin zijn duurzame relaties cruciaal."

NIEUWE MANIER VAN WERKEN

Vaak zijn taken en verantwoordelijkheden strak omschreven en afgebakend. Iedereen doet 'zijn ding' en aan het eind is het project – als het goed is – naar behoren gerealiseerd. Dat haalt lang niet altijd het beste in de partners naar boven, want pas als je werkelijk interactie tussen de ketenpartners kunt creëren, mobiliseer je ieders kracht maximaal. Dat inzicht heeft geleid tot een nieuwe manier van werken waarbij keuzes en verantwoordelijkheden veel meer bij de marktpartijen liggen.

Mooi voorbeeld is de realisatie van de afvalwaterzuivering in het Groningse Garmerwolde. In de aanbestedingsprocedure koos waterschap Noorderzijlvest de BVP-methodiek (Best Value Procurement): prestatie-inkoop. Geen ellenlange eisenpakketten of ordners met bestekken; slechts een paar A-viertjes besloeg de uitnodiging tot aanbesteding. **Marcel Rep:** "De opdrachtgever zoekt in de markt de beste experts, geeft de expertrol uit handen. Eén vraag telt: wie biedt de beste oplossing voor het probleem?" **Freek Kramer:** "Het probleem is vertaald naar een hoofdeis: verbetering van de effluent-

kwaliteit. Door dat zo aan te besteden, benut je de expertise van marktpartijen optimaal. In een traditionele aanbesteding word je meer in een keurslijf geperst." **George Onderdelinden:** "De opdrachtgever schrijft niks in detail voor. Wij doen het werk op onze manier, in een bekende design & construct-vorm. De aanloop er naartoe was alleen anders."

DE KLANT ONTZORGEN

Die nieuwe manier van werken leidt tot veel toegevoegde waarde. **Marcel:** "Wij ontzorgen de klant, nemen het risico over, kijken proactief naar oplossingen." **Freek:** "De kernkwaliteiten van de uitvoerende partijen worden beter benut: inlevingsvermogen, omgevingsmanagement, risicomanagement en projectkennis. De opdrachtgever laat de expertiserol over aan de markt." **Marcel:** "Dat is waar meer opdrachtgevers naar toe willen: regie en toezicht. Niet onbelangrijk: oorspronkelijk lag er een ontwerp van 26 miljoen op tafel. Wij hebben dat teruggebracht naar 20 miljoen, een substantiële besparing op maatschappelijk kapitaal."

BENUTTEN

Partners in Garmerwolde

- GMB Civiel: civiele realisatie en procestechnologie van de afvalwaterzuiveringsinstallatie.
- Imtech Traffic & Infra: Elektro, Instrumentatie en Procesautomatisering; de mechanische installatie.
- Royal HaskoningDHV: Nereda®-technologie, + bijbehorende hardware en software.
- Witteveen+Bos: het integrale ontwerp (in voortraject: systeemanalyse, keuzebegeleiding).

Imtech en GMB zijn hoofdaannemer, Royal HaskoningDHV en Witteveen+Bos onderaannemer).

De aanbieders - en niet de opdrachtgever - hebben in Garmerwolde gekozen voor toepassing van de innovatieve Nereda®-technologie. **George:** "Die past het beste in dit project. We maken korrels van het slib in plaats van de gebruikelijke vlokkerige massa. Die korrels bezinken snel, in elke korrel ontstaat een minizuivering." **Freek:** "Daardoor kun je een bezinkstap besparen en heb je per kubieke meter een efficiënter proces." **George:** "Minder units, minder mechanica, goedkoper in onderhoud, kleinere footprint. Maar de echte besparing zit in het zuiveringsproces zelf."

De nieuwe zuivering komt naast de bestaande in Garmerwolde. **Marcel:** "De huidige installatie is structureel overbelast, dat heeft repercussies op de kwaliteit van de zuivering. In het eerste ontwerp wilde het waterschap een identieke installatie naast de bestaande zetten. Wij zeiden: niet doen, zet er een installatie naast met Nereda®-technologie." **George:** "Circa 40 procent gaat straks door de nieuwe straat, 60 procent blijft stromen door de oude installatie, die we gaan verbeteren." **Freek:** "Het implementeren van zo'n innovatie in het integrale ontwerp is een kwestie van beheerst en robuust

ontwerpen, met maximale aandacht voor betrouwbaarheid en veiligheid." **Marcel:** "En met toegevoegde waarde: deze installatie is gebouwd op de groei. En mocht in de toekomst nog meer capaciteit nodig zijn, dan is modulaire uitbreiding mogelijk."

ONDERLING VERTROUWEN

Eind mei 2013 zal de nieuwe zuivering worden opgeleverd. **Freek:** "In zo'n intensieve samenwerking kun je makkelijker het civiele, werktuigbouwkundige en elektrotechnische werk parallel laten lopen. Een paar maanden na de start van het ontwerpproces kon de eerste paal al de grond in." **Marcel:** "Zo'n project kun je alleen succesvol ten uitvoer brengen als je dat geïntegreerd en samen doet. Iedere partij is partner, ongeacht of het de aannemer of de onderaannemer is. De kern is dat we met mensen en hun expertises in de wedstrijd zitten, niet met organisaties." **George:** "Je moet elkaars expertise benutten, en er vooral ook op vertrouwen." **Marcel:** "Dit is in alle opzichten absoluut de beste oplossing."

Opkomst ICT binnen GMB

Twaalf jaar geleden was kantoorautomatisering nog beperkt tot het verwerken van digitale documenten, incidenteel internet- en e-mailgebruik. Dit gebeurde zonder koppeling tussen de vestigingen. Door diverse overnames werd het noodzakelijk om gezamenlijk te kunnen werken binnen één ERP-applicatie en projectdocumentatie met elkaar te kunnen delen. Daarom is toen strategisch besloten om digitale informatie te centraliseren en deze onder te brengen in één serveromgeving binnen de vestiging Opheusden. Om deze gegevens te ontsluiten, naar alle medewerkers van GMB op de verschillende vestigingen en later naar de projectlocaties, is GMB gaan werken met Citrix. Hiermee werd het mogelijk om op willekeurige locaties te werken en toch te beschikken over de meest actuele informatie.

Vijf jaar geleden is daar Microsoft Sharepoint bijgekomen om de digitale communicatie en projectinformatie met de diverse opdrachtgevers, combinanten en leveranciers te kunnen delen. Hiermee is een dynamische omgeving ontstaan die kan worden ingezet op elke willekeurige locatie en kan worden opengesteld voor alle noodzakelijke partijen waarmee GMB haar werken realiseert.

Met de huidige voorbereidingen voor moderne communicatiemiddelen zoals chat, presencing, VOIP telefonie en in de toekomst videoconferencing, maar zeker ook met de invoering van het gebruik van social media zoals LinkedIn en Twitter, haakt GMB aan bij de meest geavanceerde technologieën die voorhanden zijn.

Mijlpalen in de groei van GMB

1983

MIDDEN-BETUWE
RIOOLONDERZOEK EN
RENOVATIE BV

1986

OVERNAME BROEKERT
AANNEMINGSMIJ BV

1988

MIDDEN-BETUWE
SLIBVERWERKING BV

1993

MIDDEN-BETUWE
MILIEUWERKEN BV

1998

OVERNAME LBS BV
(LUYMES EN BAL EN
VAN DER STRAATEN),
WINKELS,
AANNEMINGSBEDRIJF
JD JANSE, DOUW
WEGENBOUW

2002

OVERNAME GOULOZE

2004

PARTICIPATIE
BIOLOGISCHE INDUSTRIËLE
RESTSTOFFENVERWERKING
(BIR)

2005

OVERNAME
HEEREN SERVICES

2007

GMB
WATERTECHNOLOGIE

2009

GMB
INSTALLATIETECHNIEK

2010

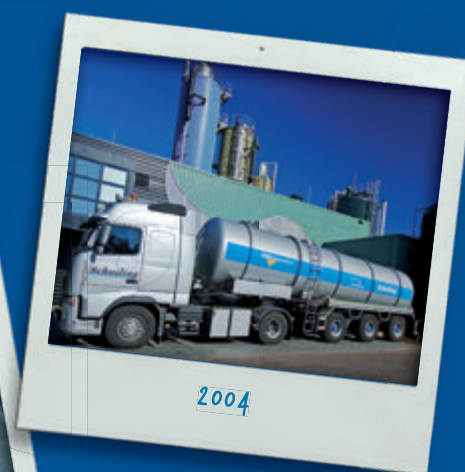
PARTICIPATIE
IN SUSTEC

2012

GMB
INTERNATIONAL

2013

OVERNAME
GRONDBEREIK

2012

De bouwstaking van 1995 legde landelijk nogal wat projecten plat. Zo ook de bouw van de RWZI in Vianen. Johan van Veen, inmiddels uitvoerder bij GMB Civiel, maakte het mee en rebelleerde...

Interview met Johan van Veen – Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Staken, hoezo?

Lekker eigenwijs bij RWZI Vianen!

"Ja, die staking, dat was wat zeg", herinnert Johan zich. "De vakbonden organiseerden een landelijke staking omdat ze loononderhandelingen wilden. Ik was daar niet zo mee bezig. Het was mijn eerste jaar in dienst van GMB en ik werkte als timmerman op het project. Geweldig was dat."

WAT GEBEURDE ER PRECIES?

Johan: "De bouw van de RWZI was een grote bouw voor GMB. Het was een belangrijk project dus we wilden graag opleveren volgens planning. Dat zouden we nooit halen als we gingen staken, maar we konden eigenlijk ook niet onder de staking uit. Dat zat zo: als er een bepaald percentage van mensen in de bouw wilde staken, moest de hele bouw plat. Dan mocht alleen nog de uitvoerder op de bouwplaats aanwezig zijn. Werd er toch doorgewerkt, dan zou er iemand van Het Zwarte Corps (een bond voor machinegebonden personeel) langskomen om het werk alsnog stil te leggen."

Johan: "Eigenlijk konden we niet onder de staking uit, maar ja..."

DUS JE MOEST EIGENLIJK VERPLICHT STAKEN?

Johan: "De meeste GMB-ers waren niet enthousiast over de staking. We wilden gewoon doorwerken. Bij de vlechters en bij onderaannemers waren er meer mensen die wilden staken. Dus ja, wat deden wij? Een van de collega's had een mooie auto. Met een man of vier reden we in die auto naar de bouwplaats. Daar parkeerden we naast de auto van de uitvoerder en we gingen aan het werk."

HOE LANG GING DAT GOED?

Johan: "Er was genoeg wat we konden doen, want we hadden lang niet overal een kraan bij nodig. We werkten zo'n beetje anderhalve week door en toen heeft waarschijnlijk toch iemand iets gezegd, want opeens kwam er iemand van de bond de keet op. We moesten dezelfde dag nog voor 13.00 uur weg zijn. Toen konden we echt niet meer onder de staking uit."

Bouwstaking 1995

De bouwstaking van 1995 was een georganiseerde staking. FNV, CNV en Het Zwarte Corps organiseerden alles. Aanleiding: in november 1994 besloot de Bondsraad van de Bouwbond FNV tot het stellen van een hogere looneis dan centraal binnen de FNV was afgesproken. De leden geloofden niet namelijk meer dat loon inleveren meer banen zou opleveren. In februari 1995 bleek ook nog eens dat de bouwondernemers de VUT wilden afbouwen. Op 22 februari legden de eerste arbeiders het werk neer. Uiteindelijk deden er zeker 36.000 mensen mee. De staking werd op 18 april beëindigd.

GMB op de waterzuiveringen: vertrouwd samenspel

Johan van de Pol en Wim ter Voert werkten eind jaren '70 tot eind jaren '90 veel samen op projecten op en rondom waterzuiveringen. Johan als onderhoudsmonteur bij GMB en Wim als toezichthouder bij Zuiveringsschap Oostelijk Gelderland (ZOG). Op de waterzuivering in Duiven blikken ze terug. Johan: "Ja zeg, we hebben heel wat nachten gebivakkeerd hier."

Johan begon in 1970 in de werkplaats in Opheusden. "Van afvalwater hadden we toen nog helemaal geen kaas gegeten, vertelt hij. 'Pas sinds het project aan de Slinge in 1972 gingen we ons bezighouden met zuiveringen en afvalwaterservice. Ik was daarbij betrokken als monteur: leidingen afpersen onder druk, gietijzeren materiaal aan elkaar maken, enzovoort."

Wim werkt als projectleider bij Waterschap Rijn & IJssel, maar kwam in 1979 als werkvoorbereider/toezichthouder bij het ZOG. Hij vertelt: "Vanaf midden jaren zeventig tot midden jaren negentig moesten er veel leidingen worden gelegd. Dit was het gevolg van de bouw van grotere regionale rioolwaterzuiveringsinstallaties. Een groot project dat we eind jaren tachtig met GMB deden, was nieuwe leidingen leggen in verband met de verbreding van de A12."

"Ja", vult Johan aan, "daar hebben we veel persleidingen opnieuw aangelegd. We bedachten allerlei dingen om de buizen goed aan elkaar te koppelen. Behoorlijk experimenteel. Maatwerk deden we ter plekke, eerst buiten en later binnen. Met van die maanmannetjespakken aan, want de dikke buizen waren toen nog van asbest."

ALLES MOET PASSEN

Een goede samenwerking was vereist om alles goed te laten verlopen. Wim: "We maakten met elkaar plannen en er was veel overleg tussen ons, de projectbegeleiding, de beheerders van de zuiveringsinstallaties en GMB. Dat verliep prima. GMB had een goede ploeg en de juiste bouwtechnische kennis. Om die reden schakelden we GMB ook vaak in bij onderhoudswerk voor het zuiveringsbeheer. Vanwege hun deskundigheid en betrouwbaarheid. Ze waren eigenlijk een beetje onze huisaannemer op dat gebied."

Veiligheid toen en nu

Johan: "Ik ben een keer in een leiding gekropen om een buis te repareren met mortel. Ik zat vlakbij de afsluiter. Als die geknapt was - en dat gebeurde wel eens - zou ik er nu niet meer zijn. Dit soort risico's nemen we nu niet meer. Er zijn tegenwoordig veel meer veiligheidsregels. Destijds stonden we daar niet zo bij stil. Je dééd het gewoon."

Nachtwerk

Hoezo 's nachts bivakkeren op de waterzuivering? Johan: "Als er nieuw werk moet worden aangesloten op bestaand werk, moet de afvoer tijdelijk gestopt worden. Het beste moment daarvoor is 's nachts, dan wordt er het minste afvalwater afgevoerd."

Jubileum 45 jaar

Seminar

Personeelsdag

Arend van de Pol Bescheiden ondernemer met wilskracht en visie

Als oudste zoon was Arend met zijn vader de kartrekker van het bedrijf. Na het pensioen van vader in 1978, wist hij, als algemeen directeur en als drijvende kracht, het bedrijf tot bloei te laten komen.

Tekst: Dorien ter Veld – Foto: Nout Steenkamp

Arend van de Pol

Geboren:	1941, als oudste zoon
Loopbaan bij GMB:	1963 - 2006
Functie(s):	Manusje van alles
	algemeen directeur tot 1998
	Na dit jubileumjaar neemt hij afscheid
	als commissaris van GMB

TERUG NAAR SCHOOL

Arend: "Om aan ons eerste project (in Buren) te kunnen beginnen hadden we een vestigingsvergunning nodig, anders konden we ons niet inschrijven bij de KvK. Voorwaarde was dat we iemand in dienst hadden met een HTS-diploma. We huurden toen speciaal iemand in, maar dat was geen blijvende oplossing. Ik ging daarom in de avonden terug naar school, terwijl ik daarnaast zestig uur per week werkte. Binnen twee jaar had ik mijn aannemersdiploma. Mijn vader stimuleerde me vervolgens om zelfstandig werken aan te gaan nemen. Toen was ik dus eigenlijk zowel calculator, aannemer als uitvoerder."

DE HONDERDSTE KILOMETER

"Een hele mooie belevenis was het feest dat het Zuiveringsschap Oostelijk Gelderland in 1981 organiseerde ter ere van de honderdste kilometer rioolwaterpersleiding die wij voor hen legden. Het zuiveringsschap vond dit zo'n unieke gebeurtenis dat ze alle broers Van de Pol en iedereen die meewerkte aan het project, had uitgenodigd voor een borrel. Als cadeau kregen we een boekje met een bestek, getiteld: 'Het bestek van hier tot gunder'. In het boek stonden foto's van het werk en van onszelf, als broers aan het werk. Ter plekke werden we uitgedaagd om die honderdste kilometer nog eens op kleine schaal over te doen, met pvc buizen. Wij gingen meteen aan de slag en natuurlijk lukte het ons!"

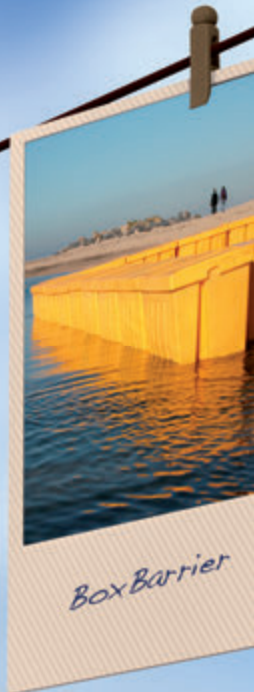
WATERSNOODRAMP VOORKOMEN

Iets anders dat Arend zich nog goed herinnert, is de bijna-watersnood in Ochten in 1995. De Rijn, de Maas en de Waal stonden heel hoog en er moesten veel mensen geëvacueerd worden in de Betuwe. Arend: "Een deel van de rivierdijk aan de Waal zakte weg. Wij waren daar bij Ochten hard aan het werk om te voorkomen dat de dijk zou doorbreken. De Koningin bracht een bezoek aan het geëvacueerde gebied en kwam ook bij ons langs. Uit de hele situatie van toen kwam overigens weer veel werk voort voor ons bedrijf."

NIET HET ZOONTJE VAN...

Als laatste wil Arend benadrukken dat hij en zijn broers zich nooit hebben gedragen als 'het zoontje van...'. "De harde werkersmentaliteit van mij en mijn broers, hebben we van onze vader. En die zien we gelukkig ook weer terug bij onze kinderen!"

Innovaties door hoofd, hart en handen

Tankloos Reinigen
Concept (TRC)

Check4Biogas
Proefvergister

FlexFilter

WinLiner

Dijkdevel

Dragline

Yoss

Etherline methode

Droogzetten als reiniging
voor zandfilters drinkwater

Vacuum Slib
Ontwatering (VSO)

Vlindermachine

Zandscheidings-
installatie

Uit de oude doos

COLOFON

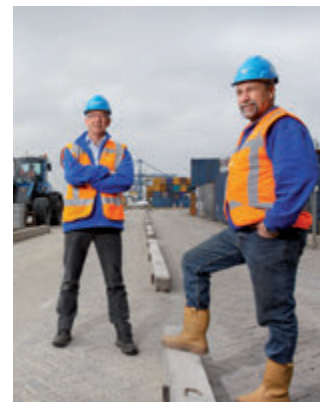
GMB
Dalwagenseweg 51
Postbus 2
4043 ZG Opheusden
T (0488) 44 94 49
F (0488) 44 28 98
info@gmb.eu
www.gmb.eu

GMB•SPECIAL is een uitgave van GMB.
Bladformule en redactie: Rianne van
Amersfoort, Dorien ter Veld, Ruud Slierings.
Creatie en productie: Frappant, bureau voor
spetterende communicatie.
Fotografie: GMB, Nout Steenkamp,
Ruud Slierings, Ben Lammers, Aeroview Dick
Sellenraad, Shutterstock, Fred van Soest,
Design & Zo.
Druk: Drukkerij Roelofs Enschede.

© 2013. Zonder schriftelijke toestemming
van GMB is gehele of gedeeltelijke overname
van artikelen, foto's, illustraties en
onderwerpen uitdrukkelijk verboden.
Aan de in deze uitgave vermelde gegevens
kunnen geen rechten worden ontleend.

Ervaar GMB; dichtbij de BRON

Water | Energie | Grondstoffen

Met opdrachtgevers als rijksoverheid & provincies, waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en industrie is GMB volop in beweging. Wij stimuleren onszelf en de markt graag om te zoeken naar innovatieve oplossingen voor de uitdagingen van deze tijd. Uitdagingen die vragen om een open houding, een proactieve opstelling en samenwerking met partijen in de keten. GMB is voor haar opdrachtgevers een partner die functioneert als verbindende schakel wanneer het gaat om water, energie en grondstoffen. Een multidisciplinaire en betrouwbare partner die denkt én doet en daarbij de hele keten als haar werkgebied ziet.

GMB ontwerpt, realiseert en onderhoudt onder meer drinkwater- en afvalwaterzuiveringsinstallaties, pompen en gemalen, waterbergingen, riool- en persleidingen, dijken en kades. We reinigen en saneren (water)bodems en bouwen installaties die afval(water) omzetten in energie. Met eigen installaties halen we biogranulaat en energie uit slib. En we realiseren voorzieningen voor een optimale mobiliteit en logistiek, zoals verkeersknooppunten, haventerreinen en loodsden. Onze kennis en kunde is gebundeld in drie clusters: GMB Civiel, GMB Services en GMB BioEnergie.

Laat u informeren over de nieuwste ontwikkelingen van GMB.
Bel voor meer informatie **(0488) 44 94 49** of kijk op www.gmb.eu

